

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

BİLİM VE SANAT MERKEZİ GÖRSEL SANATLAR
ÖĞRETMENLERİNİN MENTAL İYİ OLUŞLARI
AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serkan YAVUZ

Malatya-2022

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

BİLİM VE SANAT MERKEZİ GÖRSEL SANATLAR
ÖĞRETMENLERİNİN MENTAL İYİ OLUŞLARI
AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serkan YAVUZ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi DOĞAN AKBULUT

Malatya-2022

KABUL ONAY

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

BİLİM VE SANAT MERKEZİ GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN
MENTAL İYİ OLUŞLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ DOĞAN AKBULUT

HAZIRLAYAN
SERKAN YAVUZ

Jürimiz tarafından 01/07/2022 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez oybirliği /oyçokluğu ile başarılı bulunarak Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim İş Eğitimi Bilim Dalı Tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı

İmza

1. Dr. Öğr. Üyesi Doğan AKBULUT (Danışman)
2. Doç. Dr. Meysem SAMSUN
3. Dr. Öğr. Üyesi Nurullah ATALAY

O N A Y

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararıyla da uygun görülmüştür.

.....

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Dr. Öğr. Üyesi DOĞAN AKBULUT danışmanlığındaki yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **“Bilim ve Sanat Merkezi görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluşları açısından incelenmesi”** başlıklı araştırmamın etik olmayan ve bilimsel ahlak ile değerler dışına çıkan bir yardıma başvurmadan yazıldığını ve faydalandığım tüm kaynakların metin içinde, kaynakçada yöntemi doğrultusunda tarafımdan belirtildiğini onurumla doğrularım.

Serkan YAVUZ

ÖNSÖZ

Bu araştırmada Bilim ve sanat merkezi görsel sanatlar öğretmenlerinin "Mental iyi oluşları" açısından incelenerek bir değerlendirme yapılmıştır.

Öncelikle bu araştırma süreci içinde tezimin her aşamasında desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Doğan AKBULUT'a anlayışı, hoşgörüsü ve sabrından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Lisansüstü eğitimim boyunca akademik anlamda üzerimde emeği olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Tez savunma jürimde bulunup desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım Doç. Dr. Meysem SAMSUN ve Dr. Öğr. Üyesi Nurullah ATALAY' a teşekkür ederim.

Çalışmanın yazım kurallarında yardımcı olan Türkçe öğretmeni Bilal ZEMİN'e, Tarih Öğretmeni Feyzullah ARSLAN'a ve Sınıf Öğretmeni Musa POLAT'a katkılarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca ölçek ile ilgili düzenlemelerin ve SPSS verilerinin analizinde desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNER hocama katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Hayatımın her alanında, sevgiyle ve sabırla bana her zaman ve her konuda destek olan, beni her zaman cesaretlendiren, doğru kararlar almam konusunda bana yol gösteren, bu aşamaya kadar sabırla ulaşmamda emekleri olan canım eşime ve çocuklarıma göstermiş oldukları manevi desteklerden dolayı şükranlarımı sunuyorum.

Serkan YAVUZ

ÖZET

BİLİM VE SANAT MERKEZİ GÖRSEL SANATLAR
ÖĞRETMENLERİNİN MENTAL İYİ OLUŞLARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ

YAVUZ, Serkan

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Doğan AKBULUT

Haziran-2022, VIII + 74 sayfa

Bu araştırmanın amacı Bilim ve Sanat Merkezleri görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluşlarının bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu kapsamda görsel sanatlar öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumu değişkenleri açısından mental iyi oluş düzeyleri incelenmektedir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Bilim ve Sanat Merkezlerinde görevli 234 görsel sanatlar öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Bilim ve Sanat Merkezlerinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen 171 görsel sanatlar öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, Tennant, Fishwick, Platt, Joseph, Weich, Parkinson, Secker ve Stewart-Brown (2007) tarafından geliştirilen, Keldal (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan "Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda Bilim ve Sanat Merkezleri görsel sanatlar öğretmenlerinin "yüksek" düzeyde mental iyi oluşa sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı cinsiyete, yaşa, medeni duruma ve eğitim durumuna sahip olmalarının mental iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mental İyi Oluş, Bilim ve Sanat Merkezi, Özel Yetenekli Birey, Görsel Sanatlar Öğretmeni

ABSTRACT

EXAMINATION OF SCIENCE AND ART CENTER VISUAL ARTS TEACHERS IN TERMS OF MENTAL WELLNESS

YAVUZ, Serkan

Inönü University Institute of Educational Sciences

Art Painting Department

Advisor: Assist. Dr. Üyesi Doğan AKBULUT

June-2022, VIII + 74 pages

The purpose of this research is to examine the "mental well-being of Visual Arts Teachers of Science and Art Center in terms of some variables. In this context, mental well-being levels of visual arts teachers were examined in terms of "gender", "seniority", "marital status" and "education level" variables. It is a descriptive study in the survey model, which is one of the quantitative research methods. The population of the research consists of 234 visual art teachers working in Science and Art Centers in the academic year of 2021-2022. The sample of the research consists of 171 visual arts teachers selected by the easily accessible sampling method in the Science and Art Centers. The data of the study were collected with the data collection tool "Warwick-Edinburgh Mental Well-Being Scale" developed by Tennant et al. (2007) and adapted into Turkish by Keldal (2015). have become it has emerged. In addition, it was revealed that visual arts teachers' having different gender, age, marital status and education level did not make a significant difference on mental well-being levels.

Key Words: Mental Well-Being, Science and Art Center, Special Talented Individual, Visual Arts Teacher

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY.....	i
ONUR SÖZÜ	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Tanımlar.....	6
1.7. Kısaltmalar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Bilim ve Sanat Merkezi Tarihçesi.....	7
2.2. Bilim ve Sanat Merkezi	8
2.3. Eğitim Programı.....	8
2.3.1. Uyum Programı.....	9
2.3.2. Destek Eğitimi Programı.....	10
2.3.3. Bireysel Yeteneklerini Farkettirme Programı	10
2.3.4. Özel Yeteneklerini Geliştirme Programı	10
2.3.5. Proje Dönemi Programı	11
2.4. Bilim ve Sanat Merkezine Öğretmen Seçme ve Atama Kriterleri.....	11
2.5. Mental iyi Oluş	18
2.6. Mental iyi Oluş Durumundaki Bireylerin Genel Özellikleri	20
2.7. Mental iyi Oluş Kuramları	21
2.7.1. Aşağıdan Yukarıya Durumsal Değişimler Kuramı.....	21
2.7.2. Dinamik Denge Kuramı	21
2.7.3. Çok Yönlü Uyuşmazlık Kuramı	22
2.7.4. Amaca Ulaşma Kuramı.....	22
2.8. Mental İyi Oluş Alt Boyutları	23
2.8.1. Kendini Kabul Etme	23
2.8.2. Kişisel Gelişim.....	24
2.8.3. Yaşam Amacı.....	24
2.8.4. Diğerleriyle Olumlu İlişkiler.....	24
2.8.5. Çevresel Uсталık	25
2.8.6. Özerklik.....	25
2.9. Mental İyi Olmayla İlişkili Faktörler	26
2.9.1. Cinsiyet	26
2.9.2. Yaş	28
2.9.3. Medeni Durum	28

2.9.4. Eğitim Durumu	29
2.10. İlgili Araştırmalar.....	40
2.10.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	40
2.10.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	37

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	44
3.2. Evren ve Örneklem	44
3.3. Veri Toplama Araçları	47
3.3.1. Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği.....	47
3.4. Verilerin Analizi	48
3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği	49
3.6. Araştırmacının Rolü.....	49

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	50
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	50
4.2.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular	51
4.2.2. Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular.....	51
4.2.3. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular	52
4.2.4. Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	54

BÖLÜM V

SONUÇLAR, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	55
5.2. Tartışma	55
5.3. Öneriler	59
KAYNAKÇA	60
EKLER	70
EK 1: ARAŞTIRMA İZİNLERİ.....	70
EK 2: VERİ TOPLAMA ARACI.....	70
EK 3: ANKET İZİN BELGESİ	72
EK 4: ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ	73
EK 5: BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE ETİK KURUL İZİNİ.....	74

TABLolar LİSTESİ

Tablo Numarası	Sayfa Numarası
Tablo 1. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı	45
Tablo 2. Örneklem Grubunun Medeni Duruma Göre Dağılımı	45
Tablo 3. Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı	46
Tablo 4. Örneklem Grubunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	46
Tablo 5. Mental İyi Oluş Ölçeği Seçenekleri ile Puanlama ve Puan Aralıkları	47
Tablo 6. Mental İyi Oluş Düzeyi Ortalama Puanları	50
Tablo 7. Mental İyi Oluş Düzeyinin Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları	51
Tablo 8. Mental İyi Oluş Düzeyinin Medeni Duruma Göre t-testi Sonuçları	52
Tablo 9. Mental İyi Oluş Düzeyinin Yaşa Göre Dağılımı	53
Tablo 10. Mental İyi Oluş Düzeyinin Yaşa Göre Anova Testi Sonuçları	53
Tablo 11. Mental İyi Oluş Düzeyinin Eğitim Durumuna Göre t-testi Sonuçları	54

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Araştırmanın giriş bölümünde problem durumu, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Yirmi birinci yüzyılda hızla gelişen bilim ve teknoloji, toplumlarda birçok alanda köklü değişimler yaratmıştır. Sosyal, ekonomik, kültürel alanda yaşanan bu gelişmeler dünyayı küçük bir köy haline getirmiştir. Bu durum; toplumda bu değişime ayak uydurabilen, hızla artan bilgi yığını içinden doğru bilgiyi yanlış bilgiden ayıran, eleştirel düşünen ve değişimin getirmiş olduğu sorunlara yaratıcı çözüm önerileri sunan bedensel, ruhsal ve mental anlamda sağlıklı bireylerin yetiştirilmesini bir ihtiyaç haline getirmiştir (Polat, 2017). Bu anlamda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler kendi toplumlarında çağın gereklerine uygun bireyler yetiştirmek için özel yeteneklere sahip bireylerin eğitimine büyük önem vermektedir. Özel yetenekli becerilerle donanmış bireylerin dünya nüfusu içindeki dağılımına bakıldığında, bu oranın yüzde ikilik bir orana karşılık geldiği ileri sürülmektedir (Davaslıgil, 1991).

Özel yetenekli bireyler üzerine yapılan tanımlamalar, farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde ele alınmaktadır. Ülkemizde ise Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesinde özel yetenekli bireyin tanımına ilişkin herkesin üzerinde mutabık olacağı bir tanımlama getirilmektedir. Akranlarına kıyasla hızlı öğrenebilen, yaratıcılık, sanat, liderlik gibi yeteneklerde yaşlılarına göre iyi durumda olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut düşünceleri kavrayabilen, ilgi duyduğu alanlarda bağımsız hareket eden ve bundan haz duyan ve yaşlılarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireylerin özel yetenekli olarak tanımlanabileceği belirtilmektedir (MEB, 2018).

Yukarıdaki becerilere sahip özel yetenekli bireylerin eğitilmesi ülkeler için stratejik öneme sahiptir (Kaynar, 2018; Şahin ve Kargın, 2013). Ülkemizde ise özel yetenekli bireylere verilen eğitimin belirli bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir. Osmanlı Devleti'nde özel yetenekli bireylerin seçilip, yerleştirilmesi ve eğitimine yönelik

Enderun Mektepleri ile süreç başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulması, Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitimde özel yetenekli bireylerin seçilmesi Köy Enstitüleri'ne geçmiştir. Bu kurumun kapatılması ile birlikte özel yetenekli bireylerin eğitimini Öğretmen Lisesi, Anadolu Lisesi, Fen ve Sosyal Bilimler Liseleri gibi kurumlar almıştır. Sadece Özel yetenekli bireyler için kurulan binalar ve onlara yönelik özel olarak hazırlanmış eğitim programlarının başlangıcı 1993 yılında olmuştur (Gökdere ve Çepni, 2004). Ankara Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi, üstün yetenekli çocuklara yönelik eğitim veren ve Türkiye genelinde sayıları 350'yi bulan resmî özel eğitim kurumlarından ilki olup 1995 yılında eğitime başlamıştır. Özel yetenekli bireyler ve bu bireylere eğitim veren Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) sayısı ülkemizde 2022 yılı itibariyle 81 ilde 350 olduğu bilinmektedir. BİLSEM, okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim kademelerinde öğrenim gören özel yetenekli bireyler kendi okullarındaki eğitimleri aksamayacak şekilde, okul dışı zamanlarında kendi yeteneklerini fark edip geliştirmelerini sağlamak için Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından kurulan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır (MEB, 2018).

Özel yetenekli öğrencilerin tespiti ve onların yetenekleri doğrultusunda geliştirilmesindeki en önemli unsurlardan biri de bu bireylere eğitim verecek olan öğretmenlerdir. Bu kapsamda BİLSEM öğretmenlerin fiziksel, bedensel, ruhsal ve mental açıdan iyi olmaları özel yetenekli bireylerin başarılı ve sağlıklı bireyler olarak yetişmesinde kritik öneme sahiptir.

Öğretmenlik, devlet tarafından sağlanan eğitim-öğretim ve bunlarla alakalı yönetim görevlerinin üstlenildiği profesyonel bir meslek olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2017). Ayrıca öğretmenlik öğrencilerin istedik davranışlar kazanması konusunda onlara rehber olan kişiler olarak da tanımlanmaktadır (Demirel, 2012). Öğretmenlik mesleği tanımları ele alındığında mesleğin öğrenci, veli, bireyin kendisi ve mesleki boyutları olduğu görülmektedir. Bu çok boyutlu durum, mesleğe ilişkin birçok sorumluluğu ve dolayısıyla stres faktörünü beraberinde getirmektedir. Öğretmenlik mesleğinin strese maruz kalan meslek alanları içinde yer aldığı kabul edilmektedir (Sürgevil, 2006). Bu anlamda toplumların gelişiminde önemli bir faktör olan eğitimin, nitelikli hale gelmesinde eğitimin öncüsü olan öğretmenlerin mental iyi oluşları önemli bir unsur olarak önümüze çıkmaktadır (Aslan, Ertürk, Arutay, Ardiç ve Sonkur, 2021).

Mental iyi oluş kavramı alanyazında farklı araştırmacılar tarafından farklı şekilde tanımlandıkları görülmüştür. Kavramın çıkış noktası DSÖ tarafından 1948'de ortaya atılmıştır. DSÖ tarafından yapılan tanımlamada mental iyi oluş, kişinin yeteneklerinin farkında olması, anlamlı bir yaşam sürmesi ve yaşamında oluşan stresin üstesinden

gelebilmek becerisine sahip olması şeklinde tanımlanmaktadır. Bireylerin içsel huzur, memnuniyet, mutluluk ve neşe yaşamaları, başkalarıyla pozitif ilişkiler kurmaları, temasta ve desteklendiğini hissetmesi, kendinden emin ve sağlam (yılmaz) olması da mental iyi oluşu göstermektedir. Bu bağlamda kavramın tanımlanmasında birden fazla unsurun yer aldığı görülmektedir. Yavuz (2006) bu unsurları kişinin kendisine yönelik benlik saygısı, tatmin olma durumu, yaşama ilişkin doyum, nitelikli bir sosyal ilişki olduğunu ifade etmektedir. Bu anlamda mental iyi oluşun iki boyutlu bir kavram olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki yaşama ilişkin yüksek düzeyde olumlu doyumun gerçekleştiği öznel iyi oluş iken (Diener, 1984) bir diğeri ise bireyin kendini gerçekleştirme anlamında psikolojik iyi oluş (Waterman, 1993) olarak görülmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin stresli olması ve bu durumun öğretmenlerin performansları üzerindeki etkileri dikkate alındığında bu olumsuz durumun üstesinden gelinmesi gerekmektedir. Bunun için öncelikle öğretmenlerin mental iyi oluş düzeylerinin belirlenmesi önemlidir. Çünkü mental iyi oluş düzeyleri yüksek olan bireyler yaşadığı olumsuz ve stresli durumlar karşısında daha etkin bir mücadele verirler (Danişment, 2012).

1.2. Araştırmanın Amacı

Gerçekleştirilen bu araştırmada Bilim ve Sanat Merkezleri Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental iyi oluşlarının “cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumları” değişkenleri açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. BİLSEM Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluşları ne düzeydedir?
2. BİLSEM Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeyleri,
 - a) Cinsiyet
 - b) Medeni durum
 - c) Yaş
 - d) Eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Özel yetenekli bireyler ile ilgili alanyazında birçok araştırmacı tarafından farklı konularda araştırmalar yapıldığı görülmüştür. Araştırmaların bir kısmı farklı ders alanları açısından özel yetenekli bireyleri incelemiştir (Başar, 2016; Evirgen, 2013; Çankaya, 2015; Er, 2006; Demirel, 2010; Epçaçan ve Erzen, 2008). Bazı araştırmaların ise özel yetenekli bireylere verilen öğretim programları kapsamında incelendiği tespit edilmiştir (Aksoy, 2016; Genç, 2013). Özel yetenekli öğrencilere eğitim vermekte olan öğretmenlere yönelik olarak da bir takım araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Bu araştırmalardan bir kısmı öğretmen eğitimi bağlamında ele alınırken (Eker, 2020; Gürler, 2021), bir kısmı da öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar (Öztürk, 2019; Sarıay, 2019) bağlamında incelenmiştir. Ancak alanyazında BİLSEM’de görev yapmakta olan görsel sanatlar öğretmenlerine ilişkin mental iyi oluşlarını ele alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu kapsamda yapılacak araştırmanın alanyazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin ölçekteki ifadelere ilişkin görüşlerini objektif bir şekilde ortaya koyduğu varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

Araştırmaya ilişkin sınırlılıklar aşağıda sıralanmıştır;

1. Araştırma, 2021–2022 Eğitim-Öğretim yılında Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırmadaki veriler araştırma kapsamında uygulanan veri toplama aracı ile sınırlıdır.
3. Araştırma, Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin araştırma aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bilim ve Sanat Merkezi: Okul Öncesinden başlayarak sırasıyla ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki resim, müzik, genel yetenek alanındaki özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitime devam ettikleri sürede, eğitimlerini aksatmadan bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamayı amaçlayan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır (MEB, 2018).

Mental İyi Oluş: Kişinin yetenekleri hakkındaki farkındalığı, amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürmesi, yaşamında oluşan stresin üstesinden gelebilme becerisine sahip olmasıdır (DSÖ, 1948).

1.7. Kısaltmalar

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma konusu ile ilgili kuramsal çerçeveye yer verilmiş, yurt içinde ve yurt dışında konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelenmiştir.

2.1.Bilim ve Sanat Merkezi Tarihçesi

Ülkemizde BİLSEM'lerin tarihçesi belirli dönemlerde kesintilere uğrasa da bu sürecin farklı eğitim kurumları adı altında uzun bir zamana yayıldığı bilinmektedir. Osmanlı Devleti'nde özel yetenekli bireylerin seçilip, yerleştirilmesi ve eğitime yönelik BİLSEM niteliğinde Enderun Mektepleri ile süreç başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nde eğitim alanında gerçekleştirilen atılımlar sonrası Köy Enstitüleri kurumunu ile devam etmiştir (Eser, 2011). Bu kurumlarla ülkenin gelişimi ve eğitimi için lokomotif görevi görece nitelikli insan gücü yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Bireyler içerisinde en yetenekli olanlar kuruma kabul edilirdi. Ayrıca Köy Enstitülerine kabul edilen bireylerin konuşma yeteneği gibi fiziksel ve zihinsel özelliklerine de dikkat edilirdi (Kayışdağ, 2018). Bu anlamda kendi yaş gruplarına nazaran daha üstün performans ortaya koyan kişiler özel olarak nitelendirilmekteydi (Akay, 2018; Polat ve Polat, 2021). Köy Enstitüleri'nin yerini Anadolu, Fen, Sosyal Bilimler, Spor ve Güzel Sanatlar Liseleri gibi eğitim kurumları almıştır (Gökdere ve Çepni, 2004). Özel yetenekli bireylerin eğitilmesine yönelik gerçekleştirilen bu farklı uygulamalar dönemsel olarak kesintilere uğramıştır. Bu nedenle özel yetenekli bireylerin eğitimini üstlenen bu kurumlar istikrarlı bir süreç izleyememiştir. Böylece özel yeteneğe sahip olan çocukların eğitime ilişkin ihtiyaçlarını karşılayamamışlardır. Özel yetenekli öğrencilerin bu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 1993 yılında Bilim ve Sanat Merkezleri kurulmuştur. BİLSEM'ler, okul öncesinden başlayarak ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki resim, müzik ve genel yetenek alanındaki özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitime devam ettikleri sürede, eğitimlerini aksatmadan bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını sağlamak amacıyla kurulmuştur. Ayrıca bu

kurumlar özel yeteneği olduğu tespit edilen bireylerin kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamayı amaçlamıştır.

2.2.Bilim ve Sanat Merkezi

Bilim ve Sanat Merkezleri; Okul öncesinden başlayarak ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki resim, müzik, genel yetenek alanındaki özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitime devam ettikleri sürede, eğitimlerini aksatmadan bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamayı amaçlayan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır (MEB, 2018). MEB tarafından özellikle son iki yılda sayısı arttırılmaktadır. BİLSEM'lerin 81 ilde 2021 yılında 182 olan sayısı 2022 yılı sonu itibariyle 350'ye yükseltilmesi planlanmaktadır.

BİLSEM'lere seçilecek öğrenciler için her yıl bakanlıkça bir tanılama takvimi yayınlanmaktadır. Bu kapsamda bakanlığın kabul ettiği sınıf seviyelerinden ilkokul 1,2,3 ve 4. sınıf öğrencileri genel yetenek, resim ve müzik bölümlerinden en az bir en çok iki alandan aday gösterilmektedir. Bunun için öncelikle ilgili sınıf öğretmeni tarafından e-okul portalından Gözlem Formları doldurulmaktadır. Formlar öğrencinin sahip olduğu düşünölen resim, müzik alanı ve/veya zihinsel alanda yer alan gözlem ifadelerine yer vermektedir.

Sınav takviminde aday gösterilen öğrenciler öğrenim gördükleri okulda, sınıf öğretmenlerinin gözetiminde Bilim ve Sanat Merkezi tanılama sınavına girmektedir. Resim, Müzik ve Genel Yetenek alanlarında ortalamanın üzerinde puan aldığı tespit edilen öğrenciler bireysel değerlendirme sınavına girmeye hak kazanmaktadırlar. Bireysel değerlendirmede Genel Yetenek öğrencileri zekâ testine tabi tutulurken resim ve müzik alanındaki öğrenciler, alanındaki uzman komisyon üyeleri önünde bireysel yeteneklerini sergileyecekleri bir sınava tabi tutulurlar. Her iki sınavı başarıyla tamamlayan öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezleri'nde örgün eğitimleri bitene kadar yetenekleri doğrultusunda eğitim alırlar (MEB, 2018).

2.3. Eğitim Programı

BİLSEM'e devam eden ilköğretim ve ortaöğretim kademelerindeki öğrenciler yarı zamanlı, okul çıkışları veya hafta sonları bu kurumlarda destek eğitimi almaktadırlar.

Öğrencilerin örgün eğitim kurumlarından aldıkları eğitim on iki yıl (4+4+4) sürerken Bilim ve Sanat Merkezlerinde bu farklı sürelerle ve kademelere ayrılmaktadır. BİLSEM’lerdeki eğitim süresi öğrencilerin ortaöğretim kurumlarından mezun oluncaya kadar geçen on iki yıllık süreyi kapsayacak şekilde 5 dönem süren eğitim programlarına ayrılmaktadır. Bu programlar ve süreleri şu şekilde sıralanmaktadır;

1. Uyum Programı
2. Destek Eğitimi Programı
3. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı (BYF)
4. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı (ÖYG)
5. Proje Dönemi Programı

Özel yetenekli bireylere yönelik olarak yukarıda belirtilen aşamalar dâhilinde uygulanan programlarda öğrencilere bireysel öğretim uygulamaları, grup eğitimi, sosyal eğitim ve öğretim faaliyetleri, eğitim kurumu dışında gerçekleştirilen uygulamalı eğitimler, atölye çalışmaları, kulüp çalışmaları, kamplar, organizasyonlar şeklinde zenginleştirilmiş içerikler sunulmaktadır.

2.3.1. Uyum Programı

BİLSEM’e kayıt hakkı kazanan özel yetenekli öğrenciler uyum programında kırk ders saatini aşmayacak şekilde ve iki aylık zaman dilimini geçmemek koşuluyla uyum programına tabi tutulurlar. Bu süreç içinde öğrenciler, veli ve öğretmenler bir uyum programına dâhil olurlar. Uyum sürecinde tüm paydaşlar birbirini anlamaya çalışırlar. İletişim bağlamında ortak bir anlayış dili oluştururlar. Bu programın uygulanmasındaki esas amaç öğrencilerin kendilerini, birbirlerini, kurum çalışanlarını ve kurum kültürünü tanımalarıdır. Bu amaç kapsamında kurum kültürünü kazanmaya yönelik etkinlikler planlanıp uygulanmaktadır. Özellikle kurumun kültürünü oluşturan ve daha önceden benimsenmiş olan kurumun misyonu, vizyonu, ilke ve değerleri gerçekleştirilen uygulamalarla bireylere kazandırılmaktadır.

Uyum programı bittiğinde öğrenciler, veliler ve BİLSEM çalışanları ortak değerler çatısı altında ortak bir dil oluşturarak bütünleşirler. Bu anlamda tüm paydaşlar ortak bir hedefe kilitlenirler. Ancak uyum programı sonucunda genel zihinsel yetenek alanındaki öğrenciler doğrudan Destek eğitimi programına geçerken resim ve müzik yetenek sınavıyla kuruma yerleşen öğrenciler ise doğrudan özel yetenekleri geliştirme programına geçerler (MEB, 2018).

2.3.2. Destek Eğitimi Programı

Uyum programını tamamlayan genel zihinsel yetenek alanından tanımlanan öğrencilerin devam ettikleri bir programdır. Öğrencilerin geliştirmesi gereken temel becerileri tüm alan/disiplinlerle ilişkilendirilmesini esas alan bir eğitim programıdır. Destek eğitim programı, 2 ve 3. sınıfta BİLSEM'e girmeye hak kazanan öğrenciler için ilk yılı öncelikle sınıf öğretmenleri tarafından okutulmak üzere uyum programı süresi dâhil en az 2 eğitim öğretim yılı olacak şekilde planlanır ve uygulanır. 3. sınıfta BİLSEM'e girmeye hak kazanan öğrenciler için de bu program, sınıf/branş öğretmenleri tarafından okutulmak üzere uyum programı süresi dâhil en az 1 eğitim öğretim yılı olacak şekilde planlanır ve uygulanır. Destek eğitim programında iletişim, iş birliği, grupla çalışma, öğrenmeyi öğrenme, problem çözme, bilimsel araştırma, girişimcilik, eleştirel ve yaratıcı düşünme, etkili karar verme, teknoloji okuryazarlığı, sosyal sorumluluk, kaynakları etkin kullanma becerileri kazandırılması amaçlanmaktadır (MEB, 2018).

2.3.3. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı (BYF)

Bu programa genel zihinsel yetenek alanından yerleşen ve destek eğitimi programını başarıyla bitiren öğrenciler devam etmektedir. Program sonunda süreci başarıyla tamamlayan öğrencilerin kendi yeteneklerini fark etmeleri amaçlanmaktadır. Bu program en az 2 eğitim öğretim yılı olarak planlanmakta ve uygulanmaktadır. Öğrenci bu süreçte tüm alanları tanımaktadır. Kendi yeteneklerini tanımaları için öğrencilerin yaratıcı becerilerini ortaya çıkaracak etkinliklere yer verilir. Bu kapsamda bireysel farklılıklar dikkate alınarak farklı disiplinlere ait programlar hazırlanarak uygulanmaktadır. Öğrencinin en çok ilgi duyduğu, yetenekli olduğu ve ileride üzerinde derinlemesine çalışmaları yapacağı alanları belirlemek için her bir alana özgü tutum ve becerileri fark ettirici etkinlikler ilgili alan öğretmeni tarafından planlanır ve uygulanır. Bu sürecin sonunda öğrenciler BİLSEM öğretmenlerinden oluşan kurul tarafından çoklu bir değerlendirme tabii tutularak bir sonraki aşamaya geçmelerine karar verilir ve öğrenci özel yetenekleri geliştirme programı kademesine yönlendirilir (MEB, 2018).

2.3.4. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı (ÖYG)

Bu programa destek programına girmeden doğrudan yönlendirilen Müzik ve Resim yetenek alanından uyum programını tamamlayan öğrenciler geçmektedir. Ayrıca genel zihinsel yetenek alanında da uyum, destek ve bireysel yetenekleri fark ettirme programını başarıyla tamamlayan öğrenciler yönlendirilmektedir. Bu programda

bireylerin özel yeteneklerini geliştirmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin özel yeteneklerine dönük etkinlikler planlanıp yürütülen eğitim programıdır.

Özel yetenekleri geliştirme programındaki eğitim süreleri farklılık göstermektedir. Genel zihinsel yetenek alanında tanılanan öğrencilere yönelik verilecek eğitim en az 2 eğitim öğretim yılıdır. Ancak görsel sanatlar ve müzik alanında tanılanan öğrenciler destek programına ve bireysel yeteneklerini geliştirme programına tabi tutulmadıkları için en fazla 7 eğitim öğretim yılı boyunca eğitime tabi tutulmaktadırlar. Özel yetenekleri geliştirme programında yer alan etkinliklerde disiplinler arası ilişkiler göz önünde tutulmaktadır. Bu programa geçen öğrenciler ilgili ders alanlarında derinlemesine bir eğitim almaktadırlar. Bilgi, beceri ve davranışlar bakımından ileri düzeyde bir kazanım elde etmektedirler. Aynı zamanda öğrencilerin bu süreç içinde üretimde bulunmaları da sağlanır (MEB, 2018).

Resim ve müzik alanına yerleşen öğrencilere kendileri için hazırlanan özel yetenekleri geliştirme programını anlayacakları şekilde tanıtımı yapılmaktadır. Bundan sonra onların ilgi ve yeteneklerini fark ettiren özel etkinlikler planlanmaktadır. Ancak etkinliklerin zenginleştirilerek sanatsal etkinlikler şeklinde derinlemesine verilecek eğitimlere özel yeteneklerini geliştirme programından sonra yer verilir.

2.3.5. Proje Dönemi Programı

Proje dönemine, özel yetenekleri geliştirme programını başarıyla bitiren öğrenciler yerleşmektedir. Bu kapsamda bireylerin ilgi, istek ve yetenekleri dikkate alınarak herhangi bir alanda eğitimler yürütülür. Bu programda öğrenciler ister grupla ister bireysel olarak bu dönemdeki süreci devam ettirirler. Proje üretimi program süreci öğrencilerin örgün eğitim kurumlarındaki ortaöğretim kademesini tamamlamalarıyla yani mezun olunca son bulmaktadır (MEB, 2018).

2.4.Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme ve Atama Kriterleri

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından en son 2022 tarihi itibariyle Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu yayınlamıştır. Atama kılavuzuna göre BİLSEM’lerde görev alacak öğretmenler 2 aşamalı bir süreçten geçmektedirler. Öncelikle elektronik ortamda var olan EK-2 formunda yer alan bilgiler doldurulmaktadır. İkinci aşamada ise sözlü mülakata tabi tutulmaktadırlar. Her iki aşamada alınacak puanlar hesaplanarak

BİLSEM’lerde görev yapacak olan öğretmenler seçilmektedir. Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzunda başvuru şartları şu şekilde sırlanmaktadır.

- Milli Eğitim bakanlığı kadrolarında öğretmenlik adaylık süreleri de dâhil olmak üzere öğretmenlik hizmet süresinin en az 3 yıl olması gerekmektedir.
- Sözleşmeli statüde iken 3 yıllık sözleşmeli çalışma yükümlülüğünü tamamlayıp öğretmen kadrosuna atanan öğretmenlerin atanmalarını takiben 1 yıllık görev sürelerini tamamlamaları gerekmektedir.
- Öğretmenlik kadrosunun bulunduğu ildeki Bilim ve Sanat Merkezlerinde atanmak istediği alanla ilgili boş kontenjan yer almalıdır.
- Atama kılavuzunda yer alan bir alanda başvuru tarihinden itibaren ilgili alanda öğretmenlik mesleğini sürdürüyor olmalıdır.
- Öğretmenlerin zorunlu çalışma yükümlülüğü tamamlanmış, muaf tutulmuş ya da bu yükümlülüğün ertelenmiş olması gerekir.

Yukarıdaki özelliklere sahip olan öğretmenler kılavuzda yer alan başvuru işlemlerini gerçekleştirebilirler. Başvuru işlemleri sırasıyla şu şekilde ilerlemektedir:

- Öğretmenler öncelikle <http://mebbis.meb.gov.tr> adresinden “Başvuru İşlemleri” seçeneğinde yer alan elektronik başvuru formunu doldurmaktadırlar.
- Formun doldurulmasını takiben “Değerlendirme Kriterleri Formu” başlıklı EK-2 formunda yer alan kriterleri karşılayıp karşılamadıklarını doldurmaktadırlar. Kendilerinde var olan uygun kriterlere ilişkin belgeleri kadrolu oldukları okul/kurum müdürlüklerine “aslı görüldü” olarak onaylatmaktadırlar. Onaylanan her belge kurum idaresi tarafından muhafaza edilmek şartıyla sisteme yüklenmektedir.
- Başvurusu kurum idaresince gerçekleştirilen öğretmenlerin başvuruları daha sonra sırasıyla ilçe millî eğitim müdürlüğü ve il millî eğitim müdürlüğüne “başvuru gerçekleştirilmiştir.” şeklinde onaylanmaktadır.
- Öğretmenlerin “Değerlendirme Kriterleri Formu” başlığı altında sahip olduklarını belirttikleri ilgili belgelerin geçerliliği konusundaki sorumluluk, BİLSEM’lere ilişkin il öğretmen değerlendirme komisyonu üyelerine ait olduğu belirtilmiştir.
- İl öğretmen değerlendirme komisyonuna hiç kimse konuya ilişkin herhangi bir başvuru formu veya belge göndermemektedir.

- Başvuru formuna ilişkin değerlendirmeler sistem üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu konuda sorumlu kişi il milli eğitim müdürlüklerinde öğretmen atamadan sorumlu il milli eğitim müdür yardımcısı veya şube müdürü olarak belirtilmektedir.
- Başvuru formu onaylanan öğretmenleri içinden formu yanlış doldurduğunu fark eden ve bu hataya ilişkin düzeltme dilekçesini sunan öğretmenin isteği uygun görülmesi halinde düzeltme gerçekleştirilebilmektedir. Öğretmenler tüm bu iş ve işlemleri MEBBİS sistemi üzerinden takip etmektedirler.

Birinci aşama başvurusunun ardından ilgili komisyon tarafından yapılacak değerlendirme sürecinde izlenecek adımlar şu şekilde sıralanmaktadır.

- İl öğretmen komisyonunca başvuru esnasında sunulan belgeler ve bu belgelere ait puanlar kontrol edilmektedir. Eksik ya da geçersiz belgeler puanlarıyla birlikte iptal edilmektedir. Ayrıca başvuru yapılan ilde ilgili alanda boş kontenjan olmaması durumunda da ilgili başvurular iptal edilmektedir.
- Değerlendirme Kriterleri Formunda yer alan bilgilere göre alınan puanlar alan bazında puan sıralaması yapılarak oluşturulan öğretmen listesi il millî eğitim müdürlüklerince internet sitesinde duyurulmaktadır. Puanlara ve sıralamaya ilişkin itirazlar il öğretmen değerlendirme komisyonunca değerlendirilmektedir.
- Son olarak ikinci değerlendirme aşaması olan sözlü değerlendirmeye hak kazanan öğretmenlerin listesi ilgili bilim ve sanat merkezlerince ilan edilen alan bazındaki kontenjanların 3 (üç) katı olacak şekilde yayınlanmaktadır. Bu sıralama en yüksek puandan başlamak üzere belirlenmektedir. Sıralamada son sıradaki adayla aynı puanı alan öğretmenler de sözlü sınava girmektedirler.
- İkinci değerlendirme aşaması olan sözlü değerlendirme bakanlık tarafından meb.gov.tr/ orgm.meb.gov.tr adresinden ilan edilmektedir.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bilim ve Sanat Merkezleri için Yapılacak Değerlendirme Kriterleri adlı formda 8 değerlendirme alanı vardır. Bu almalar sırasıyla “eğitimler”, “ödülleri”, “projeler”, “fıkri mülkiyet ve sınai haklar”, “yayınlar”, “sanatsal faaliyetler”, “çalıştay, kongre, hizmetçi eğitim” ve “yabancı dil” olarak yer almaktadır. Her alanda puan alacakları kriterler sıralanmaktadır. Bu kriterler şu şekilde puanlanmaktadır.

Eğitimler: Öğretmen özel yeteneklilerle ilgili üstün zekâlılar bölümünden lisans mezunu olmaları durumunda (4) puan almaktadırlar. Ayrıca kendi alanlarında veya özel

yetenekliler alanında tezli yüksek lisans yapmaları durumunda (6) puan almaktadırlar. Kendi alanları dışında yaptıkları tezli yüksek lisans eğitimleri için ise (4) puan almaktadırlar. Tezsiz yüksek lisans yapmaları durumunda (3) puan verilmektedir. Eğer alanında ya da özel yetenekliler bölümünde doktora eğitimini tamamlarsa (11) puan verilirken farklı bir alanda yapılan doktora eğitimleri için (8) puan verilmektedir. Bu eğitimlerin birden fazla olması durumunda sadece birinden puan alabilmektedirler. Bu bölümden bir aday en fazla (15) puan alabilmektedir.

Ödüller: Öğretmenler mesleki hayatları boyunca aldıkları başarı belgesine (1) puan verilmektedir. Aday üstün başarı belgesine sahip ise (2) puan almaktadır. Eğer öğretmen ödül almış ise (3) puan verilmektedir. Yukarıdaki ödüllerin birden fazla olması durumunda sadece 1 tanesi değerlendirmeye alınmaktadır. Ayrıca son 5 yıl içerisinde alınan ödüller değerlendirmeye alınmaktadır. Atama kılavuzu yayımlandıktan sonra alınan belgeler geçerli sayılmamaktadır. Ödüle ilişkin belgeler arasından sadece 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında alınan belgeler kabul edilmektedir. Ayca ödüller bölümünden en fazla (6) puan alınabilmektedir.

Projeler: Bu bölüm TÜBİTAK projelerine yer ayırmaktadır. TÜBİTAK 2204 Araştırma Projeleri başlığı altında TÜBİTAK 2204-A lise, 2204-B ortaokul öğrencileri ve Kutup Araştırma Projeleri yarışmalarında danışmanı oldukları projelerden en fazla 2 projenin bölge sergisine seçilmiş olması durumunda (2) puan verilmektedir. Ancak Türkiye final yarışması sergisine en fazla 2 eserin katılmış olması durumunda (3) puan verilmektedir. Finalde en az 2 eserin ilk üç dereceye girmesi durumunda (4) puan verilmektedir. Bu bölümde aynı proje ile alınan puanlardan sadece biri değerlendirilmektedir. Ayrıca bu bölümden en fazla (8) puan alınabilmektedir.

Projeler başlığı altında ele alınan ikinci değerlendirme başlığı TÜBİTAK Bilim ve Toplum Projeleri olarak belirlenmektedir. Bu bölümde 4004-Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Destekleme Programında, 4005-Yenilikçi Eğitim Uygulamaları Destekleme Programında ve 4007-TÜBİTAK Bilim Şenlikleri Destekleme Programında en fazla bir eserde yürütücü olarak yer alan öğretmenlere (3) puan verilirken ilgili projelerde en fazla 1 eserde görevli olarak yer alan öğretmenlere (1) puan verilmektedir. Bu bölümde de alınacak puanlardan sadece biri değerlendirilirken bu bölümden en fazla (3) puan alınabilmektedir.

Projeler başlığı altında ele alınan üçüncü değerlendirme başlığı ise TÜBİTAK 4006 PROJELERİ olarak belirlenmektedir. Bu bölümde de 4006-TÜBİTAK Bilim Fuarları Destekleme Programında en fazla bir alanda yürütücü olarak görev yapan

öğretmenlere (2) puan verilirken en fazla bir alanda görevli olan öğretmenlere (1) puan verilmektedir. Bu bölümde puanlardan sadece biri değerlendirilirken bu bölümden en fazla (2) puan alınabilmektedir.

Projeler başlığı altında ele alınan dördüncü değerlendirme başlığı ise TÜBİTAK Bilim Olimpiyatları olarak belirlenmektedir. Öğretmenin TÜBİTAK Bilim Olimpiyatlarında danışmanlığını yaptığı öğrenci en fazla bir üründe birinci aşama sınavında başarılı olmuşsa (2) puan verilmektedir. İkinci aşama sınavında madalya almış olması durumunda (3) puan uluslararası derece alması durumunda ise (4) puan verilmektedir. Bu bölümde de puanlardan sadece biri alınabilmektedir. Ayrıca bu bölümden en fazla (4) puan alınabilmektedir.

Projeler başlığı altında ele alınan beşinci değerlendirme başlığı ise TÜBİTAK Uluslararası Yarışmalar yer almaktadır. Öğretmenin danışmanlık yaptığı ekip ile TÜBİTAK tarafından akredite edilen uluslararası yarışmalarda ilk üç dereceye girilmesi durumunda (4) puan verilmektedir. Bu bölümden alınabilecek en fazla puan (4) olarak belirlenmiştir.

Projeler başlığı altında ele alınan altıncı değerlendirme başlığı ise TEKNOFEST yarışmaları yer almaktadır. Bu alanda Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali (TEKNOFEST) yarışmalarında en fazla 1 üründe danışmanlık yaptıkları takımın finale kalması durumunda (2) puan verilirken finalde ilk üç dereceye giren ürünleri için (4) puan verilmektedir. Bu bölümden de alınacak en fazla puan (4) olarak belirlenmiştir.

Projeler başlığı altında ele alınan yedinci değerlendirme başlığı ise eTwinning Projelerine ayrılmıştır. Öğretmen eTwinning Projelerinin en fazla 1 tanesinde Ulusal Kalite Etiketini almış ise (1) puan verilirken Uluslararası Kalite Etiketini alması durumunda (2) puan verilmektedir. Bu bölümde en fazla (2) puan alınabilmektedir.

Projeler başlığı altında ele alınan son değerlendirme başlığı ise Diğer Projeler başlığı altında verilmektedir. Bu bölümde Erasmus+ Programı Projelerinde, IPA Teknik Destek Projelerinde ve Kalkınma Ajansı Projelerinde en fazla 1 projede yürütücü veya irtibat kişisi olan öğretmenlere (3) puan verilirken görev alan öğretmenler (1) puan verilmektedir.

Fikri mülkiyet ve sınai haklar: Bu bölümde Türk Patent ve Marka Kurumundan en fazla 1 ürün için marka/tasarım tescili almış öğretmenlere (1) puan, faydalı model tescili alan öğretmenlere (3) puan verilmektedir. Ayrıca patent tescili alan öğretmenlere ise (5) puan verilmektedir. Bu bölümündeki puanlardan sadece biri değerlendirmeye alınırken bu bölümden en fazla (5) puan alınabilmektedir.

Yayınlar: Bu bölümde ulusal ve uluslararası dergilerde yer alan makaleler değerlendirilmektedir. En fazla 1 adet bildirilere (1) puan verilirken tez konusu dışında ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makalelere (2) puan verilmektedir. Ayrıca tez konusu dışında uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış en fazla 1 makale için (3) puan verilirken tez konusu dışında yayımlanmış ISBN'li en fazla 1 kitap (Tek başına yazarı olduğu kitap) için (4) puan verilmektedir. Tez konusu dışında yayımlanmış en fazla 1 adet ISBN'li kitap (Ortak yazarı olduğu kitap) için ise (2) puan verilmektedir. Bu bölümde de en fazla (12) puan alınabilmektedir. Ayrıca bildiri için sunulduğuna dair resmi belge istenirken makale için derginin yayımlandığı tarih ve sayısı, derginin künyesi ve sadece makale metni kullanılmaktadır. Kitap için ise kitap künyesi ve ön/arka kapak belge olarak kullanılmaktadır.

Sanatsal faaliyetler: Bu bölüm 3 başlık altında değerlendirilmektedir. İlk bölümde Sanatsal Etkinlikler ele alınmaktadır. Edebiyat ve araştırma, resim, fotoğraf, grafik, karikatür, hat, ebru, tezhip gibi sanatsal alanlarda yer aldığı en fazla 1 etkinlik veya sergiler için (1) puan verilmektedir. Tek başına açılan en fazla 1 sergiye (2) puan, katıldığı ulusal yarışmalardan aldığı en fazla 1 adet ilk üç derece için (2) puan verilmektedir. Ayrıca katıldığı uluslararası yarışmalardan en fazla 1 eser için aldığı ilk üç derece için (3) puan verilmektedir. Bu bölümde diğer bölümlerden farklı olarak kriterlerden ikisi değerlendirmeye alınmaktadır. Ayrıca bölümden en fazla (5) puan alınabilmektedir.

Bu bölümde yer alan ikinci değerlendirme alanı ise Sahne ve Sinema Sanatları başlığıdır. Sahne ve sinema sanatları alanında yer alan en fazla 1 etkinlikten Kültür ve Turizm Bakanlığından onaylı çektiği film/belgeselden (3) puan alınmaktayken en fazla 1 adet yazdığı ve oynanan oyundan (Yılsonu gösterisi vb. çalışmalar hariç) (2) puan almaktadır. Kadrosunda yer aldığı en fazla bir tiyatro oyununda (Teknik ekip ya da oyuncu) ise (2) puan, tek başına veya ekiple düzenlenen en fazla 1 konser, sahne gösterileri için de (2) puan verilmektedir. Bu bölümde de kriterlerden ikisi kullanılabilir. Ayrıca her etkinlik için resmi belge sunulması zorunlu görülmektedir. Bölümden alınabilecek en fazla puan ise (5) olarak belirlenmiştir.

Müzik alanında mezuniyet durumu Konservatuar ya da müzik öğretmenliği müzik bölümünden mezun olan öğretmenlere (2) puan verilirken Müzik alanında yer aldığı çalışmalardan Resmî beste yarışmalarında ilk üçe girenlere (2) puan verilmektedir. Ayrıca Görsel sanatlar veya resim iş alanında mezuniyet durumu Güzel sanatlar ya da görsel sanatlar öğretmenliği, resim/resim-iş öğretmenliği, resim ve grafik/grafik

tasarım/animasyon bölümünden mezun olanlara ise (2) puan verilmektedir. Öğretmenlerden ISSN ve ISBN'li kitap ve dergi alanında ISSN ve ISBN'li kitap ve/veya dergilerde kapak tasarımı yapanlara (1) puan verilirken ISSN ve ISBN'li kitap ve dergilerde resimleme yapanlara (2) puan verilmektedir. ISSN ve ISBN'li kitap ve dergilerde dizgi (grafik tasarım) yapanlara ise (3) puan verilirken Sempozyum ve Bienal Bildiri veya çalışmasıyla Uluslararası Sempozyum ve Bienale katılmış olanlara (2) puan verilmektedir. Bu bölümde kitap/dergi künyesi ve ön/arka kapak, belge olarak kullanılırken bölümden sadece Görsel Sanatlar-Müzik öğretmenleri puan alabilmektedir.

Çalıştay, kongre, hizmetçi eğitim: Bu bölümde MEB/üniversiteler tarafından özel yetenekliler alanında düzenlenen ulusal/uluslararası çalıştay, hizmet içi eğitim ve kongrelere katılanlara (2) puan verilirken Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitime katılanlara (1) puan verilmektedir. Bu bölümde son 5 yıl içerisinde katılımı yapılan çalışmalar geçerli sayılmaktadır.

Yabancı dil: Bu bölümde YÖKDİL veya e-YDS/YDS'den A düzeyinde puan alanlara (5) puan verilirken B düzeyinde puan alanlara (4), C düzeyindekilere (3), D düzeyinde puan alanlara ise (2) puan verilmektedir. Bu bölümde ÖSYM tarafından İngilizce için eş değerliği kabul edilen sınavların (CPE, CAE, TOEFL, IBT, PTE Akademik) YDS karşılıkları esas alınmaktadır. Ayrıca bu bölümdeki puanlardan birisi verilmektedir.

Birinci değerlendirmenin ardından ikinci değerlendirme aşaması olan sözlü sınav değerlendirmesi ise sırasıyla şu şekilde gerçekleştirilmektedir:

- Sözlü sınav “Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme Sözlü Sınav Değerlendirme Formu” aracılığıyla 100 tam puan üzerinden gerçekleştirilmektedir.
- Sözlü sınav yerleri Bakanlıkça belirlenmektedir. Sözlü sınav belirlenen bölge merkezlerinde, bölge sözlü sınav komisyonlarınca gerçekleştirilmektedir.
- Sözlü sınava katılacak öğretmenler görev yaptıkları okullarda sözlü sınav süresince valilikçe “görevli izinli” sayılmaktadırlar. Böylece herhangi bir maddi kayıp yaşamamaktadırlar. Ancak ilgili sınav merkezine ulaşım konusunda herhangi bir yolluk veya yevmiye verilmemektedir.
- Sözlü sınavda öğretmenlerin kimlikleri kontrol edilmektedir.
- Sözlü sınav esnasında çanta, cüzdan, cep telefonu, akıllı saat, kablosuz iletişim sağlayan bluetooth vb. cihaz, kulaklık, her türlü elektronik/mekanik cihaz ve çağrı cihazı, telsiz, fotoğraf makinesi vb. araçlar getirmeleri yasaklanmaktadır. Ayrıca

cep bilgisayarı, sözlük işlevi olan elektronik aygıt, hesap makinesi vb. her türlü bilgisayar özelliği bulunan cihazlar; her türlü delici ve kesici alet, ateşli silah ve benzeri teçhizat, su hariç içecek, yiyecek vb. gıda/tüketim maddeleriyle girmeleri de yasaklanmaktadır.

- Sözlü sınav esnasında öğretmenlerin komisyona yöneltecekleri hakaret, ağır itham vb. söylem ve davranışlar durumunda idari ve/veya adli soruşturmaya tabi tutulmaktadır.
- Pandemi süresince sözlü sınava katılacak öğretmenlerin Sağlık Bakanlığı Hayat Eve Sığar uygulamasında bulunan HES kodu kontrolü gerçekleştirilmektedir. HES bilgileri incelenenler arasında riskli/az riskli olan veya karantinada olması gereken başvuru adaylarının sözlü sınavları Ankara'da oluşturulan bölge sözlü sınav komisyonu tarafından gerçekleştirilmektedir.

Yukarıda yer alan ikili değerlendirme süreci sonunda il öğretmen değerlendirme komisyonu tarafından Değerlendirme Kriterleri Formundan aldıkları puanın %60'ı ile sözlü sınavdan aldıkları puanın %40'ı toplanarak bilim ve sanat merkezlerine alınacak öğretmenler seçilmektedir. Ancak tercih yapmaya esas puanın oluşması için öğretmenin sözlü sınavdan 60 ve üzeri puan alması gerekmektedir. Tercih yapmaya esas puanı 40 ve üzeri olan öğretmenler, atama döneminde görev yaptıkları ilde alanlarında boş kontenjan bulunan bilim ve sanat merkezlerini tercih edebilmektedirler.

2.5. Mental İyi Oluş

Alanyazında mental iyi oluş kavramının pozitif zihinsel sağlık kavramıyla birlikte kullanıldığı görülmektedir. Alanyazında gerek pozitif zihinsel sağlığa gerekse mental iyi oluşa yönelik tanımlamalar üzerinde ortak bir tanımlamanın olmadığı bilinmektedir. Ancak mental iyi oluş kavramının öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş unsurlarından oluştuğu konusunda ortak bir görüş mevcuttur (Ryan ve Deci, 2001).

Mental iyi oluş kavramının ortaya çıkması 1948 yılında DSÖ tarafından sağlanmıştır. Bu tanımlamadan itibaren mental iyi oluş kavramına ilişkin birçok tanım ortaya atılmıştır. DSÖ mental iyi oluşu, bireyin kendi yeteneklerinin farkında olması, amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürmesi, yaşamında oluşan stresin üstesinden gelebilme becerisine sahip olması şeklinde tanımlamıştır. Ayrıca bu tanıma, bireyin içsel huzur,

memnuniyet, mutluluk ve neşe yaşaması, başkalarıyla pozitif ilişkiler kurması, desteklendiğini hissetmesi, kendinden emin ve sağlam (yılmaz) olması da eklemiştir. Dahası bireyin sorumluluk duygusunun sadece kendisi için değil başkaları için de bu duyguya sahip olması, iş yaşamında üretken ve faydalı olabilmesi ve yetenekleri doğrultusunda topluma katkı sunması şeklinde nitelikler eklenerek mental iyi oluş geniş anlamda tanımlanmaktadır. Mental iyi oluş ayrıca bireyin yaşamını nasıl kavradığına ilişkin bilgi verme durumudur (Telef, Uzman ve Ergün, 2013). Bireyin yaşadığı olaylara ilişkin tepkileri, bu olaylar karşındaki ruh hali, hayattan aldığı doyum hissi mental iyi oluşun bir diğer tanımı olarak görülmektedir (Koyuncu, 2015). Bununla birlikte mental iyi oluş kavramı bireyin kendi hayatına ilişkin duyumsadığı olumlu duyguların olumsuz duygulardan fazla olması durumudur (Malkoç, 2011). Mental iyi oluş, bireyin psikolojik ve sosyal yönden eylemleri ile yaşamdan doyum alma durumunu ifade eden ve memnuniyet seviyesini değerlendiren bir kavram olarak da görülmektedir (Wright ve Hobfoll, 2004).

Pozitif psikoloji “İyi yaşam nedir?” sorusuna cevap aramaktadır. Yapılan çalışmalar pozitif psikolojinin iki boyuttan oluştuğunu göstermektedir. Bunlardan ilki öznel iyi oluştur. Bir diğeri ise psikolojik iyi oluştur (Keyes, 2002). Öznel ve psikolojik iyi oluş birbirinden farklı anlam ve deneyimleri içinde barındırmaktadırlar. Bunlar bireyin ruhsal anlamda ve bedensel anlamda olumlu duygulara sahip olması ile sosyal hayatta yaşadığı olumlu duygulara vurgu yapmaktadır (Gürgeç ve Gür, 2019). Buna göre bireyin iyi olma durumu üç farklı boyutu kendi içinde barındırmaktadır. Bunlar sırasıyla psikolojik, duygusal ve sosyal unsurlardır. Mental iyi oluş kavramı ise pozitif psikolojinin önemli bir unsurudur. Bu kavram mental sağlık olarak da ele alınmaktadır (Tennant, Hiller, Fishwick, Platt, Joseph, Weich, Parkinson, Secker ve Stewart-Brown, 2007). Kişinin huzur ve yaşam doyumunu ile mental olarak bir denge durumunda olması onun mental olarak iyi oluş içinde olduğunu göstermektedir (Sawyer, Arney, Baghurst, Clark, Graetz, Kosky ve Rey, 2001). Ancak mental iyi oluş kavramı içinde olumlu duyguların yanında olumsuz duygu ve düşünceler de bulunmaktadır (Dodge, Daly, Huyton ve Sanders, 2012).

Yukarıda yer alan tanımlamalar incelendiğinde mental iyi oluşun bireylerde gözlemlenen bazı özelliklerin olduğu söylenebilir.

2.6.Mental İyi Oluş Durumundaki Bireylerin Genel Özellikleri

Mental İyi Oluş durumundaki bireylerin genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Keyes ve Lopez, 2002; Ryff, 1989);

1. Mental iyi oluş kavramının ilgilendiği konular farklılık göstermektedir. Bireylerin önceki ve şu anda sahip oldukları deneyimler mental iyi oluş kavramının ilgilendiği konular arasında yer almaktadır. Ayrıca bireylerin psikolojik koşullarını etkileyebilecek fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlıkları da mental iyi oluşun konusu içine girmektedir.
2. Mental iyi oluşun bir diğer özelliği birçok unsur ve boyutu içinde barındırmasıdır. Bunlardan bazıları pozitif duygular, memnuniyet durumu ve psikolojik etkinlikleri içine almaktadır.
3. Mental iyi oluş bireyler için gerek tatmin edici ilişkileri gerekse dengeli ilişkileri konu alan kaynakları içermektedir. Aynı zamanda mental iyi oluş kavramı hem sağlık hem de sosyal durumlarla ilişkili sonuçlara odaklanmaktadır.
4. Mental iyi oluşun bir diğer özelliği iki farklı değişkenle ilişkili olmasıdır. Bunlardan ilki bireylerarası değişkenlerdir. Bu değişkenler sırasıyla empati ve güçlü akran ilişkilerini kapsamaktadır. Bir diğer değişken ise etkileşime dayanan değişkenlerdir. Bunlar da sırasıyla sosyalleşmeye dayalı katılımcı davranış ve hobilere dayanmaktadır.
5. Mental iyi oluş kişinin kendisine ilişkin benlik saygısıyla bağlantılıdır. Ayrıca kişinin hissettiği yaşam doyumu da mental iyi oluşla ilişkilidir. Bireyin elde ettiği başarılar ve bunun neticesinde duyduğu mutluluk da mental iyi oluşla ilişkilidir.
6. Kişi pozitif mental iyi oluşa sahipse öz yetkinlik ve hedefe kilitlenme eğilimi içine girmektedir. Ayrıca bu kişiler sosyal çevrelerini etkileme gücüne de sahiptirler. Onlar için yaşamın bir amacı ve anlamı vardır. Karşılaştıkları zorlukları, inişler ve çıkışları doğal karşılarlar.
7. Mental iyi oluşa sahip bireyler zorluklarla başa çıkabilecek becerilere ve araçlara sahip olduklarının farkında oldukları için yılmazdırlar.
8. Mental iyi oluş düzeyleri yüksek bireyler akranlarına göre fiziksel ve psikolojik olarak daha sağlıklı olduğu bilinmektedir. Ayrıca bu bireylerin tatmin edici bir yaşam doyumuna sahip oldukları bilinmektedir.
9. Mental iyi oluş düzeyleri yüksek olan bireylerin daha uzun yaşam sürelerine sahip olduğu ve bağımsızlık sistemlerinin güçlü olduğu bilinmektedir. Ayrıca sosyal

ilişkilerinde karşılaştıkları problemleri çözüme yetenekleri de daha fazladır.

Yukarıda mental iyi oluş ile ilişkili durumlar ve özellikler dikkate alındığında, Bilim ve Sanat Merkezlerindeki Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluşlarının incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

2.7. Mental İyi Oluş Kuramları

Mental iyi oluşa ilişkin alanyazında var olan kuramlar dörde ayrılmaktadır. Bu kuramlar sırasıyla “Aşağıdan Yukarıya Durumsal Etkiler Kuramı”, “Dinamik Denge Kuramı”, “Çok Yönlü Uyuşmazlık Kuramı” ve “Amaca Ulaşma Kuramı” olarak sıralanmıştır.

2.7.1. Aşağıdan Yukarıya Durumsal Etkiler Kuramı

Diener, Suh, Lucas ve Smith (1999) için bir birey ne kadar çok mutluluk deneyimi yaşarsa mental iyi oluş seviyesinin bir o kadar artmakta olduğunu ifade etmektedir. Bu anlamda bu kuramda bireyin mental iyi oluş düzeyinin artmasında bireyden bağımsız bir şekilde var olan olaylar ve nüfus nitelikleri önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bu unsurlar içinden bireyden bağımsız bir şekilde var olan dış etkenler mental iyi oluş üzerinde daha az etkide bulunmaktadır. Bu anlamda kuramda esas savunulan düşünce kişinin mutlu olmasıyla birlikte yaşadığı deneyimler ve mental iyi oluş düzeyi benzer şekilde artmaktadır. Ayrıca mental iyi oluş üzerinde irade dışında oluşan olaylar ile bireyin sahip olduğu demografik özellikler de etkili olmaktadır. Buna göre olumlu duygulara sahip bireyler dış unsurların ve demografik özelliklerin de etkisi ile mental iyi oluşları olumlu yönde etkilenmektedir. Ancak Diener, Suh, Lucas ve Smith (1999) bireyin iradesi dışında oluşan dış etmenlerin mental iyi oluş üzerinde çok da etkili olmadığını da ifade etmektedir.

2.7.2. Dinamik Denge Kuramı

Headey ve Wearing (1992) tarafından ortaya atılan bir kuramdır. Bu kuramda bireyin kişisel özelliklerinin mental iyi oluş üzerinde etkili olduğu ileri sürülmektedir. Bireylerin sahip olduğu kişisel özellikler bazı durumların deneyimleme olasılığını etkilemektedir. Örneğin iletişim yönü yüksek bir kişiliğe sahip birey diğer bireylere oranla daha çok yaşamda mutlu olur. Bu durum bireyin mental iyi oluş seviyesini de olumlu yönde etkileyerek arttıracaktır. Dinamik Denge Kuramında bireyler sahip

oldukları kişisel özellikler ve becerilerine göre güçlü bir mental iyi oluşu doğalarında barındırmaktadırlar. Bireyin yaşamında deneyimlediği olumsuzluklar da doğal olarak onun mental iyi oluş durumu üzerinde olumsuz bir etki yaratacaktır. Kişinin sahip olduğu bireysel özellikler bireydeki mental iyi olma durumunu değişmez, sabit bir duruma dönüştürmektedir.

2.7.3. Çok Yönlü Uyuşmazlık Kuramı

Michalos (1985) tarafından ileri sürülen bu kurama göre bireyin yaşadığı koşullardaki durumu ile diğer bireylerin durum ve koşulları, bireyin istekleri ve amaçları, yaşama ilişkin memnuniyet düzeyleri mental iyi oluşlarını etkilemektedir. Mpofo (1999) bireylerin cinsiyet ve yaş gibi demografik özelliklerinin ve var oldukları koşulların mental iyi oluşları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir. Bu kuramda var olan hüküm ve standartlar arasında bir dengesizlik arttığında bireyin tatmini azalmakta tam tersi durumda ise bireydeki haz artmaktadır. Bu durum bireyin mental iyi oluşunu artırıp azaltmaktadır (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999). Bu kuramda ayrıca cinsiyet gibi değişkenlerin mental iyi oluşu etkilediği savunulmaktadır (Mpofo, 1999). Bu kuramda bireyler sosyal bir varlık olarak toplumdaki diğer bireylerin istek ve amaçlarından etkilenirler. Çünkü onlarla iç içe yaşamaktadırlar. Bu anlamda birey kendisi ile toplumun diğer üyeleri arasında olan farklılıklara odaklanırlar. Bu karşılaştırmada birey ile diğer kişiler arasındaki farklılık bireyin aleyhine olacak şekilde arttığında kişi kendini memnuniyetsiz hissedecektir. Bu durum ise mental iyi oluşu olumsuz yönde etkileyecektir. Tersisi durumda ise mental iyi oluş düzeyi artacaktır (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999).

2.7.4. Amaca Ulaşma Kuramı

Bu kuramda motivasyon ile kişisel gelişim birlikte değerlendirilir. Ayrıca kuram bireyin iradesi ve iradesi dışında oluşan eylemleri ve bu eylemleri oluşturan etmenleri ele almaktadır. Amaca ulaşma kuramında bireyin hedef belirlerken etkili olan unsurların neler olduğunu belirleme ve bu durumun mental iyi oluşa etkisi de incelenmektedir. Bireyin bir amaç doğrultusunda bir işi motivasyonla halletmesi mental iyi oluşu da etkilemektedir (Locke ve Latham, 2006). Amaca ulaşma kuramı, bireyin güdüsü, kişisel gelişimi ve huzuru arasında ilişki kurmaktadır. Bununla birlikte bireyin iradesi veya iradesi dışında oluşan olayları ve bu olayların sosyo-kültürel etkisini incelemektedir (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999). Bu kuramda zorlu işlerin üstesinden gelmek için

çaba sarf ederek başarıya ulaşma amacının önemli olduğu görülmektedir (Ryan ve Deci, 2001). Bu anlamda bireyin yaşamında karşılaştığı zorluklar karşısında bu zorlukların üstesinden gelmesine yönelik inancı, bu amacı gerçekleştirmeye dönük kendisinde hissettiği güç önemli görülmektedir. Locke ve Latham (1999), belirli bir amaç içinde gerçekleştirilen bir işin güdülenerek bitirilmesinin mental iyi oluş üzerinde doğrudan etkili olacağını ifade etmektedir. Bu nedenle hayatta bir amaca sahip olmayan bireylerin ruhsal anlamda olumsuz bir ruh haline sahip olacakları ve bu durumun onların mental iyi oluşları üzerinde olumsuz bir etki yaratacağına inanmaktadır. Diener, Suh, Lucas ve Smith (1999), Mental iyi oluş üzerinde özellikle kişiliğin önemli bir unsur olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca kişinin mental iyi oluşu ile optimist olması, oto kontrole sahip olup olmaması ve girişkenlik gibi kişilik özellikleri arasında da bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Diener, Myers ve Lucas, 1995).

2.8. Mental İyi Oluş Alt Boyutları

Psikolojinin alt dallarında gerçekleştirilen çalışmalar mental iyi oluşa ilişkin düşüncelerin temelini oluşturmaktadır. Gelişimsel Psikoloji (Ryff 1985), Erikson'un (1959) psikososyal aşamaları, Buhler'in (1935) temel yaşam eğilimi kavramları bireyin yaşamı boyunca sağlıklı yaşam süreçlerine vurgu yapmaktadır. Bununla birlikte Maslow'un (1968) kendini gerçekleştirme kuramı, Allport'un (1961) olgunluk ifadesi, Rogers'ın (1961) kişi tasviri ve Jung'un (1933) bireyselleşmeye ilişkin düşünceleri ise mental iyi oluşa ilişkin tanımlama yapılmasına kolaylık sağlamaktadır. Tüm bu düşünce kuramları mental iyi oluşa ilişkin çok boyutlu modellerin oluşmasına katkı sunmaktadır. Bu anlamda yukarıda belirtilen araştırmacılara ait kuramlara dayalı olarak mental iyi oluşa ilişkin altı temel boyut olduğu söylenebilir. Kendini Kabul Etme ve Kişisel Gelişim boyutları ilk iki boyut olarak ele alınmaktadır. Bu boyutlar arasında sırasıyla “Yaşam Amacı, Başkalarıyla Pozitif İlişkiler ve Çevresel Uсталık” boyutları da yer almaktadır. Son olarak da bu bunların arasında “özerklik” boyutu bulunmaktadır.

2.8.1. Kendini kabul etme

Bu boyut bireyin kendisi ve geçmişi ile ilgili olumlu bir yargıya sahip olmasıdır. Bu anlamda birey kendi tutumunun olumlu olup olmadığını, çok yönlü bir kişiliğe sahip olup olmadığını farkında olmasına ilişkin bir boyuttur. Kısacası kendini kabul etme boyutu bireyin yaşamına dair olumlu algılarından oluşmaktadır. Bu boyutun oluşmasında

Ryff (1989) tarafından öne sürülen gelişimsel psikolojinin, pozitif psikolojik işlevi önemli bir yer tutmaktadır. Bu anlamda Ryff (1989), insanların kendi kişiliğine ilişkin olumlu algılar takınmasını pozitif psikolojik işlev olarak görmektedir. Yani insanların kendisine yönelik pozitif bir bakış açısına sahip olması anlamına gelmektedir. Bu anlamda kendini kabul etme durumu pozitif psikolojik işlevin merkezindedir. Ayrıca kendini kabul etme durumu kendini gerçekleştirme, olgunluk kavramları için önemli bir yetkinlik olarak kabul edilirken Erikson tarafından öne sürülen yaşam boyu gelişim kuramı da kendini kabul etme durumu için önemli görülmektedir (Ryff ve Essex, 1992).

2.8.2. Kişisel gelişim

Kişisel gelişim bireyin yaşam boyu devamlı büyüyüp, gelişme duygusunu, yeni deneyimlere açık olmalarını ifade etmektedir. Ayrıca kişisel gelişim bireyin bilgisinde ve becerisinde meydana gelen ilerlemeyi de ifade etmektedir. Ryff ve Essex (1992) maksimum düzeyde bir psikolojik işleve sahip olmak için bireyin kişisel gelişim ile ilgili becerisini geliştirmesi gerektiğini ifade etmektedir. Maslow (1968) ise bireyin kendini gerçekleştirmesinin, bireyin en nihai amacı olarak görmektedir. Hayat boyu gelişim kuramları ise bireyin gelişim dönemleri içinde karşılaştığı krizler karşısında kişisel gelişimin oluşmasında önemli bir unsur olarak görmektedir.(Ryff, 1989).

2.8.3. Yaşam amacı

Yaşam amacı, bireyin kendi yaşamının belirli bir amaca dayandığına ve yaşamının anlamlı olduğuna ilişkin inancını kısacası ontolojik anlamı ifade etmektedir. Özellikle yaşam boyu gelişim kuramcıları da (Buhler, Erikson ve Jung) bireyin yaşamına ilişkin hedeflerinden meydana gelen farklı değişimleri vurgulamaktadırlar. Bireyin pozitif amacına ve yön duygusuna sahip olması özellikle yaşamını anlamlı bulma duygusuna olumlu yönde katkı sunmaktadır. Yaşam amacı boyutunda bireyin yaşamında belirli bir amaca sahip olması onun iyi oluşunun bir işareti olarak görülmektedir (Ryff ve Essex, 1992).

2.8.4. Diğerleriyle olumlu ilişkiler

Diğerleriyle olumlu ilişkiler boyutu, bireyin sosyal ortamlarda diğer bireylerle nitelikli bir ilişkiye sahip olmasını ifade etmektedir. Bireyin açık, tatmin edici ve güvenilir ilişki kurması, empati kurma becerisine sahip olması, başkalarına ve kendine karşı sevgi duyması başkaları ile olumlu ilişkiler kurmasında önemli unsurlar olarak yer

almaktadır (Ryff, 1989). Rogers (1961) başkalarıyla sıcak ve sevgi dolu ilişki ihtiyacının insanın doğasından kaynaklandığını savunmaktadır. Başkalarıyla olumlu ilişki kurabilmenin temelinde tüm insanlığa ilişkin güçlü bir empati ve sevgi duygusunun varlığının, bireyin yoğun sevgi yaşayabilmesinin ve derin arkadaşlıklar oluşturabilme kapasitesinin yatmakta olduğu bilinmektedir (Cooper, Okamura ve McNeil, 1995). Özellikle gelişimsel kuramlarda başkalarıyla olumlu ilişkiler geliştirme önemli görülmektedir. Mental iyi oluş yani akıl sağlığı için başkalarıyla pozitif ilişki önemli bir boyut olarak yer almaktadır (Ryff ve Essex, 1992).

2.8.5. Çevresel ustalık

Çevresel ustalık boyutu, bireyin kendi hayatını ve yakın çevresini yönetebilme becerisini ifade etmektedir. Bu beceriye sahip kişilerin kendisine en uygun çevreyi seçebileceği, bu çevreyi fiziksel ve zihinsel eylemleriyle değiştirebileceği savunulmaktadır. Çevresel ustalık aynı zamanda bireyin zorlu yaşam koşullarını kontrol altına alabilmeyi de ifade etmektedir. Buna göre çevresel ustalık, bireyin kendi kişisel ve ruhsal duruma uygun bir çevre yaratabilme becerisi olarak tanımlanabilir (Ryff, 1989).

Kişi kendi çevresini fiziksel ve zihinsel eylemleri ile değiştirebiliyorsa, kendi çevresini kontrol edebiliyorsa bu kişi sürekli değişim içinde olan çevrenin sorunlarıyla başa çıkma konusunda uyum gösterebilir (Cooper, Okamura ve McNeil, 1995). Bu özellikler bireyin psikolojisine olumlu yansımakta ve doğal olarak mental iyi oluşu üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle çevreye hâkim olma durumu bireydeki iyi oluşun bir işareti, önemli bir boyutu olarak görülmektedir (Ryff ve Keyes, 1995).

2.8.6. Özerklik

Özerklik boyutu bireyin kendi kaderini kontrol etme duygusunu ifade etmektedir. Çünkü kişi eylemlerini içsel bir şekilde düzenleyebilmektedir. Bireyselleşen kişi bağımsız bir şekilde hareket edebilme ve kendi kararlarını kendi verebilme özelliğine sahiptir. Bu anlamda özerklik bireyin sosyal baskılara direnme, kendi davranışlarını düzenleme ve yargılama becerisini ifade etmektedir (Christopher, 1999). Özerklik aynı zamanda bireyin kendi kararlarını kendisinin vermesidir. Bununla birlikte kişinin iç denetime sahip olması ve özgür olması ile eş değer kabul etmektedir. Özerklik boyutu kişinin kendi düşünce ve eylemlerinin kendisi tarafından belirlenmesini ifade etmektedir. Özerk olan birey herhangi bir toplumsal korkuya sahip olmadığı için toplumsal inanç ve kuralların bireyi etkilemeyeceğine inanılmaktadır (Ryff ve Keyes, 1995). Özellikle batı

toplumlarında bireylerin temel hedeflerinden biri de bireyselleşmenin temelinde yatan özerklik olgusudur. Bu anlamda bireyleşme toplumsal anlamda bireylere dayatılan korku, inanç ve kurallara bağlı kalmamayı, geleneklerden sıyrılmayı ifade etmektedir (Ryff ve Keyes, 1995).

2.9. Mental İyi Olmayla İlişkili Faktörler

Mental iyi oluşu etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar çevresel faktörler, eğitim durumu, gelir durumu, cinsiyet, uyku ve yaş faktörleridir. Ayrıca psikolojik faktörler, fiziksel aktivite, yaşam alanı, egzersiz, aile ve spor da mental iyi oluşu etkilemektedir. Alanyazına bakıldığında bu faktörler farklı araştırmacılar tarafından farklı şekilde sıralanmıştır. Ayrıca psikolojik değişkenler (Gönener, Öztürk ve Yılmaz, 2017), yaşam alanı ve çevresel faktörler (Guite, Clark ve Ackrill, 2006), fiziksel aktivite, egzersiz ve spor (Moses, Steptoe, Mathews ve Edwards, 1989), cinsiyet (Demir, Namlı, Hazar, Türkeli ve Cicioğlu, 2018) değişkenlerinin de mental iyi oluşu etkilediği araştırılmıştır. Mental iyi oluş üzerinde eğitim durumu (Precupetu, Aartsen ve Vasile, 2019), gelir durumu (Geçgin ve Sahranç, 2017) aile (Geçgin ve Sahranç, 2017), uyku (Byrom, Dinu, Kirkman ve Hughes 2020) faktörleri de önemli değişkenler olarak ele alınmaktadır. Yaş, iletişim, uyum, sosyal ilişkiler, hayata bakış açısı, deneyim, sosyal çevre, yaşam amacı, algılar, değerlendirme, içsel yönlendirme, dışadönüklük, hazcılık, sosyal aktiviteler, içsel kontrol, güç, iyilikseverlik ve başarı gibi unsurlar da mental iyi oluşu etkilemektedir (Özmete, 2016; Kılınç, 2017).

Aşağıda alanyazında mental iyi oluşu etkilediği düşünülen ve bu araştırmanın da bağımsız değişkenleri olan cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumu faktörleri ele alınmaktadır.

2.9.1. Cinsiyet

Alanyazın incelendiğinde bireylerin farklı cinsiyetlerde olmalarının onların mental iyi oluş düzeyi üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı belirtilmektedir (Bahar, 2020; Demirci, 2021; Duman, Göksu, Köroğlu ve Talay, 2020; Karaçam ve Pulur, 2019; Kılınçoğlu, 2020; Pulat, 2021; Timur, 2008; Tosun, 2020). Ancak farklı araştırmacılar tarafından cinsiyetin mental iyi oluş düzeyi üzerinde önemli bir fark oluşturan bir değişken olduğunu ileri süren araştırma sonuçlarına da rastlanmaktadır (Cengiz, 2018; Diener ve Diener, 1995; Gönener, Öztürk ve Yılmaz, 2017; Kayalık, 2017; Sarıcaoğlu, 2011; Oymak, 2017; Göçet ve Tekin, 2014; Tunç, 2015). Bu araştırmalardan bazıları

cinsiyetin mental iyi oluş üzerinde anlamlı fark oluşturduğunu üstelik kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde mental iyi oluşa sahip olduğunu ileri sürmektedir (Cengiz, 2018; Kayalık, 2017; Pulat, 2021). Ancak bu durumun tam aksini ortaya çıkaran araştırmalarda erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek düzeyde mental iyi oluşa sahip olduğu ileri sürülmektedir (Oymak 2017; Tunç, 2015). Erkeklerin kadınlara göre daha yüksek mental iyi oluş puanlarına sahip olma nedenleri farklı araştırmacılar tarafından farklı açılardan ileri sürülmektedir. Bu araştırmalarda kadınların stres altında erkeklere nazaran daha fazla psikolojik sağlık açısından olumsuz etkilenmeleri (Tunç, 2015), aile hayatındaki rolleri ve iş-aile çatışma durumları (Kayalık, 2017) erkeklerin kadınlara nazaran daha yüksek mental iyi oluşa sahip olmalarını sağladığı ileri sürülmektedir. Ayrıca kadınların kişisel gelişimde daha etkili olmaları, sosyal ilişkilerde daha başarılı olma hırsları, duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade etmeleri (Pulat, 2021) kadınların daha yüksek mental iyi oluşa sahip olmalarını sağladığı da ileri sürülmektedir. Erkeklerin kadınlara nazaran daha yüksek mental iyi oluş düzeyine sahip olduğunu ortaya çıkaran araştırmalarda bu durumun gerekçesi olarak kadın çalışanların mesleklerini yapsa dahi evlerinde hem anne hem de ev hanımı olmaları onların mental iyi oluşlarını olumsuz yönde etkilemeye bağlamaktadır (Aslan, Ertürk, Arutay, Ardıç ve Sonkur, 2021). Özen (2010) ise kadınların hoş olmayan sosyal, kişisel ve duygusal durumları daha fazla yaşadıkları ve bu durumun erkeklere nazaran kadınların mental iyi oluş düzeylerini düşürdüğünü ileri sürmektedir.

Bu sonuçlar değerlendirildiğinde cinsiyetin mental iyi oluş üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı konusunda farklı sonuçlar ortaya çıktığı söylenebilir. Nitekim Kılınçoğlu (2020) ise mental iyi oluş ve cinsiyet arasında kesin bir yargıya varmanın doğru olmadığını, bu iki değişken arasında farklı sonuçların ortaya çıkmasında örneklem grubunun sosyo demografik özellikleri bakımından farklılıklara sahip olmasından kaynaklandığını ileri sürmektedir. Ayrıca mental iyi oluş ve cinsiyet arasında kesin bir yargıya varılamamasının nedenini örneklem grubunun farklı profile sahip kişilerden oluşması olarak görmektedir.

Ryff (1989) tarafından yapılan çalışma da katılımcıların farklı cinsiyetlerde olmalarının onların mental iyi oluş üzerinde etkili bir değişken olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çalışmasında erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek düzeyde bir mental iyi oluş seviyesine sahip olduğunu bulmuştur. Ancak Telef (2013), bireylerin farklı cinsiyetlerde olmalarının onların cinsiyetleri üzerinde herhangi bir fark oluşturmayacağı sonucunu bulmuştur. Mental iyi oluş düzeyinin ise farklı cinsiyetlerde farklı düzeylerde

olabileceğini ileri sürmektedir.

2.9.2. Yaş

Alanyazında yaşın mental iyi oluş üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığını ileri süren çalışmalar mevcuttur (Aslan, Ertürk, Arutay, Ardıç ve Sonkur, 2021; Demirci, 2021; Kılınçoğlu, 2020; Ryff, 1989; Sandıkçı, 2014). Buna rağmen alanyazın incelendiğinde mental iyi oluş üzerinde yaşın anlamlı bir fark oluşturduğu sonucunu ortaya koyan araştırmaların olduğu da görülmektedir (Gönener, Öztürk ve Yılmaz, 2017; Kayalık, 2017; Şahin, 2020; Tosun, 2020). Mental iyi oluş ile yaş arasındaki bu ilişkiyi ele alan araştırmalar farklı sonuçlar ortaya koymuşlardır. Bu farklı sonuçlar yaş ile mental iyi oluş arasında doğrudan ve kesin bir yargıya varmanın doğru olmayacağını göstermektedir. Yaşta meydana gelen bir artışın bireylerin sosyal, mesleki ve aile kurumunu düzene koymalarına olanak sağladığı ve bu durumun onların psikolojik beklentilerini karşılaması sonucu mental iyi oluş üzerinde olumlu yönde bir farklılık oluşturabileceği söylenebilir. Ryff (1989) için yaş değişkeni kişisel gelişimi yüksek düzeyde bir bağdaşım göstermektedir. Ancak bu durumun oluşması için yaşla birlikte bireyin yapıcı bir ilişki kurma düzeyinde olması gerekir. Ayrıca gençlerin yaşlılara göre daha mutlu oldukları, mental iyi oluşları da yaş ilerledikçe azaldığı ileri sürülmektedir (Tuzgöl, 2005).

2.9.3. Medeni Durum

Medeni durum sosyo-kültürel bir olgu olarak yer almaktadır. Yani medeni durum kültür ile ilişkilidir (Yıldırım, 1993). Evliliğin her ne kadar sosyal ve kültürel unsurlarla ilişkili olsa da evliliğin ilişkili olduğu başka unsurlar da bulunmaktadır. Sevgi, bağlılık, güven duygusu gibi duygu ve davranışlarda evlilik ile ilişkili önemli unsurlardır (Bozgeyikli ve Toprak, 2013). Çünkü evlilik ilişkisi birbirini seven farklı cinsten iki birey arasında bir ömür boyu devam eden bir medeni sözleşme olarak kabul edilmektedir (Fidan, 2005). Belirli bir yaşa, olgunluğa erişmiş bireyler toplumsal bir sorumluluk içinde evlenirler. Evlilik farklı cinsten bireylerin resmi bir medeni sözleşme ile oluşturdukları yasal bir birliktelik olarak da tanımlanmaktadır (Tezcan ve Coşkun, 2004). Evlilik için farklı cinsten iki bireyin onayı yetmemektedir. Ayrıca toplum tarafından ve iki bireyin yakın çevresi tarafından da onaylanması gerekmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı, 1989). Evli insanların bekârlara göre duygusal anlamda daha iyi oldukları, sevgi, birliktelik gibi ihtiyaçları karşılandığı için daha sağlıklı oldukları ve bu durumun yaşam

süresini arttırması gibi nedenlerden dolayı mental anlamda evli bireylerin daha iyi bir oluş içinde oldukları bilinmektedir (Tütüncü, 2012).

Evlilik hem yasal bir kurum olması nedeniyle hem de çiftlerin toplumsal bir kurum olan aile ilişkisi ile toplumda belli bir yer edinmeleri nedeniyle sosyal ilişkileri daha verimli bir hale gelmektedir. Bu durum evli bireylerin toplumda daha çok yardım görerek yüksek düzeyde mental iyi oluşa sahip olmalarını sağlamaktadır. Bu anlamda evlilik mental iyi oluş açısından önemli bir değişken olarak görülmektedir. Çünkü evlilik biyolojik sağlığı da desteklemektedir. Evli kişiler ciddi durumlarda psikolojik olarak destek almakta, karşılıklı sevgi ve saygı görüp göstermekte, sosyal maddi destek alma gibi konularda da bekârlara oranla daha avantajlı grupta olurlar. Bu nedenlerden dolayı evlilerin mental iyi oluşları bekârlara nazaran daha iyi düzeyde olduğuna inanılmaktadır. Evli kişiler toplumsal olarak daha çok kabul görmekte ve sevildiğini bekârlara oranla daha çok hissetmektedirler. Bu durumlar da bireyin kendisini özel hissetmesine ve dolayısıyla bireyde özgüven duygusunun oluşmasına neden olmaktadır. Tüm bu pozitif duygular bireyin mental olarak daha iyi hissetmesine neden olmaktadır. Bu durum Burr (1970) tarafından evlilikte doyum kavramı ile açıklanmaktadır. Ona göre bireyin amaç ve isteği belirli bir seviyede karşılanması ile oluşan sübjektif bir durum evlilikte doyum olarak görmektedir. Bu kavrama göre evlilik içinde yer alan toplumsal ve bireysel görevler (ortak karar alma, mesleki sorunların paylaşımı, karşılıklı tutum, sevgi, cinsel doyum) nedeni ile çiftler psikolojik olarak haz duyma durumu içine girmektedirler (Sokolski ve Hendrick, 1999). Bu eylemler veya görevler çiftlerin iletişim boyutunda evlilik tatminini arttırmakta olduğu ileri sürülmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013). Evlilik kurumunun yukarıda sıralanan pozitif etkileri evli çiftlerin bekârlara göre ruhsal sağlık bakımından daha iyi olmalarına katkı sunmaktadır (Tezer, 1996).

Yukarıda sıralanan nedenlere dayanarak bireylerin sahip olduğu medeni durumun bir değişken olarak mental iyi oluş üzerinde önemli bir unsur olarak yer aldığı söylenebilir.

2.9.4. Eğitim Durumu

Alanyazında mental iyi oluş ile eğitim durumunu bir arada inceleyen birçok araştırma olduğu tespit edilmiştir (Çamlık, 2013; Demir, 2021; Demir, Namlı, Hazar, Türkeli ve Cicioğlu, 2018; Diener, 1984; Kayalık, 2017; Pulat, 202).

Yukarıda sıralanan araştırmalar, mental iyi oluş ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ve bireylerin farklı eğitim düzeylerinde olmalarının onların

mental iyi oluşları üzerinde anlamlı şekilde farklılık oluşturduğunu (Demir, Namlı, Hazar, Türkeli ve Cicioğlu, 2018; Diener, 1984) ortaya koymaktadır. Ancak alanyazındaki bazı araştırmalarda mental iyi oluş ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, eğitim durumunun mental iyi oluş üzerinde herhangi anlamlı bir farklılık oluşturmadığı (Çamlık, 2013; Demir, 2021; Kayalık, 2017; Pulat, 2021) ileri sürülmektedir. Alanyazında ortaya çıkan bu farklı sonuçlar mental iyi oluş ile eğitim durumu arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin kesin bir yargıya varmanın doğru olmadığını göstermesi açısından önemli görülmektedir. Nitekim araştırmaya katılan bireylerin sahip olduğu değişkenlerin eşit dağılım gösterip göstermemesi, eğitim seviyesini arttırmanın ülkemizde zor, meşakkatli olması ve bu sürecin stresli olması ve bu olumsuz durumların bireylerin bedenlen, ruhen ve psikolojik olarak yıpranmasına neden olması gibi durumların mental iyi oluşu olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir. Ancak eğitim seviyesindeki artış bireylerin bilinçli, sağlıklı bir yaşam sürmesini, bireylerin daha iyi yaşam koşullarına sahip olmasını, bireylerin toplumsal statü ihtiyaçlarını doyurmasını sağlaması bakımından mental iyi oluşu olumlu anlamda etkileyebileceği de söylenebilir.

2.10. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışında gerçekleştirilen araştırmalara yer verilmektedir.

2.10.1. Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar

Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde mental iyi oluş düzeylerinin tespitinde Warwick Edinburg Mental İyi Oluş adlı ölçeğin kullanıldığı görülmektedir. İlgili araştırmalar amaç ve sonuç bağlamında irdelenmiş ve yorumlanmıştır.

Aydınay (2019) üniversite öğrencisi genç kızların mental iyi oluşlarını incelemiştir. Araştırma kesitsel bir çalışma olarak yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcıları Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'ne ait 4 kız öğrenci yurdunda barınan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın evreni 5468 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçildi. Bu kapsamda araştırmanın örneklemini 359 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğrencilerin

mental iyi oluş düzeylerinin puan ortalaması 54.40 olduğu ortaya çıkmıştır. Premenstrüel Sendromu yaşayan öğrencilerin, mental iyi oluş düzeyleri sendromu yaşamayanlara göre anlamlı düzeyde düşük çıkmıştır. Ayrıca mestruasyona yüklenen anlama ve menstrüasyon olmaya yönelik tutumları ile mental iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Araştırmada depresif duygulanım, anksiyete, sinirlilik, depresif düşünceler ve yorgunluk yaşayan öğrencilerin, mental iyi oluşları bu rahatsızlıkları yaşamayanlara göre düşük olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde mental iyi oluş ile depresif duygu ve anksiyete arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu anlamlı ilişki ile yorgunluk, öfke ve depresif durumlar arasında da benzer bir ilinti olduğu tespit edildi. Ayrıca ağrı eşiği ve uyku değişimleri ile mental iyi oluş arasında anlamlı bir etki tespit edilmiştir. Ancak bu etkinin negatif yönlü olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre premenstrüel sendromunun genel sağlık problemi olarak görülmesi ve örneklemin mental iyi oluşları üzerinde olumsuz bir fark yaratması nedeni ile bu sendromla baş etmeye ilişkin önlemlerin alınması şeklinde öneri sunulmuştur.

Bakır (2017) mental iyi oluş ve pozitiflik kavramlarını birlikte ele alan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada sporun mental iyi oluş ve pozitiflik üzerinde bir etki yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Deneysel desende yürütülen bu araştırmada kullanılan ölçeği, Tennant ve arkadaşları (2007) geliştirmiştir. Mental İyi Oluş Ölçeği ortaöğretim 10. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Bu ölçek Sportif etkinlik, sosyal etkinlik ve kontrol olmak üzere 3 grup halinde her grupta 20'şer kişi olmak üzere toplam 60 kişiye uygulanmıştır. Uygulama 10 hafta sürmüştür. Araştırma sonucunda gruplar arasında herhangi anlamsal bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Ancak son test puanlarında, mental iyi oluş açısından anlamlı farklılık gözlenmiştir. Pozitiflik bakımından spor yapan grup ile sosyal etkinlik grubundaki bireyler arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Ancak kontrol grubunda pozitiflik bakımından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada spor yapan grup ve sosyal aktivite yapan grupların, diğer gruba göre mental iyi oluşlarının arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların cinsiyetlerinin ve akademik başarılarının, mental iyi oluşları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Bahar (2020) psikoloji eğitiminin mental iyi oluş düzeyini artırıp arttırmadığını ele alan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmaya farklı üniversitelerde Psikoloji bölümlerinde okuyan öğrenciler ile bu üniversitelerin farklı fakültelerinde farklı sınıf

seviyelerinde eğitim gören öğrenciler katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, psikoloji bölümü öğrencileri ile sözel ve sayısal ağırlıklı bölümlerde eğitim gören 1. sınıf öğrencileri arasında, mental iyi oluş düzeyleri bakımından herhangi anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca psikoloji bölümü 4. sınıf öğrencilerinin, sözel ağırlıklı eğitim veren diğer bölümlerin 4. sınıf öğrencilerine göre mental iyi oluş düzeyleri bakımından anlamlı şekilde farklılaştıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Psikoloji bölümü 1. ve 4. sınıftaki öğrencilerinin mental iyi oluş düzeyi ile kişilerarası duygu düzenleme becerisi ve iletişim yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca olumlu duygulanımın artırılması ve uyum yeterliliğinin mental iyi oluşu yüksek düzeyde yordayıcı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Bilir (2017) yetişkinler üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada psikolojik ihtiyaç doyumu ile yaşam kalitesi ele alınmıştır. Ayrıca psikolojik ihtiyaç doyumunun mental iyi oluş üzerindeki etkisi de araştırılmıştır. Katılımcıların yaş düzeyi on sekiz yaş ve üstü olarak belirlenmiştir. Araştırmada örneklem olarak 278 kadın, 328 erkek bulunmaktadır. Araştırma sonucunda medeni durum, cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerinin mental iyi oluş düzeyi üzerinde anlamlı bir farka neden olmadığı tespit edilmiştir. Buna rağmen katılımcıların farklı yaşlarda ve gelir durumunda olmaları mental iyi oluş düzeyleri üzerinde belirgin bir fark oluşturduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca katılımcıların temel psikolojik ihtiyacının, mental iyi oluş düzeyi üzerinde anlamlı bir yordayıcılığa sahip olduğu, bu durumun kişisel iyi oluş düzeyi için de geçerli olduğu, yordama yönünün ise pozitif olduğu tespit edilmiştir.

Dalokay (2022) hemşireler üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada katılımcıların iletişim becerileri, mental iyi oluşları ve aleksitimi düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya 272 hemşire katılmıştır. Aleksitimik olmayan hemşirelerin aleksitimik olan hemşirelere göre iletişim becerileri, mental iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Erkek hemşirelerin aleksitimi düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kadın hemşirelerin iletişim becerileri ile mental iyi oluş düzeyleri erkeklere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak katılımcıların aleksitimi düzeyleri, iletişim becerileri ve mental iyi oluşları arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Buna karşın katılımcıların mental iyi oluşları ile iletişim becerileri arasında pozitif bir ilişki görülmüştür. Bu sonuçlara göre aleksitimik hemşirelerin mental iyi oluşları ve iletişim becerilerinin daha

düşük olduğu, aleksitimi düzeyi arttıkça mental iyi oluş ve iletişim becerilerinin azaldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda araştırma hemşirelerin duygu farkındalıklarının artırılmasını önermiştir. Bu kapsamda ruhsal yönden faydaları ve mesleki beceri gelişimlerine olumlu katkı sağlayacağı nedeni ile farkındalık temelli girişimlerin yapılmasını önerilmektedir.

Doğru (2020) mental iyi oluş ile doğa arasındaki ilişkiyi demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmaya 103 erkek, 301 kadın olmak üzere toplam 404 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda mental iyi oluş ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bekâr olan öğrencilerin bayanlara nazaran yeşil alanları daha fazla kullandıkları, yeşil alanların sosyalleşme ve dinlenme amaçlı kullanıldıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın en önemli sonuçlarından biri de katılımcıların doğayla ilişkide olmaları, doğada zaman geçirmeleri ve mental iyi oluşları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin ortaya çıkmasıdır. Doğayla ilişkide olma, doğada vakit geçirme ve cinsiyet, bireylerin mental iyi oluşlarını yordadığı ortaya çıkmıştır.

Ercoskun (2021) Covid-19 pandemi sürecini ele alan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu süreçte mental iyi oluşun, algılanan fayda ve algılanan zevki ile çevrimiçi anlık satın alma davranışı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmaya çevrimiçi ölçek dolduran 400 katılımcı katılmıştır. Araştırma sonucunda mental iyi oluşun çevrimiçi satın almaya herhangi olumlu bir etki yaratmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak mental iyi oluş, algılanan fayda ve algılanan zevk üzerinde olumlu bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Erdoğan (2021) premenstrüel sendrom yaşayan hemşireler üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda araştırmasında premenstrüel sendromu ile mental iyi oluş arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Araştırmanın katılımcıları Çorlu Devlet Hastanesi'nde görevli 18-55 yaş arasında menstrüel siklusu düzenli olan 300 kadın hemşireden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda katılımcıların büyük çoğunluğunun menstrüasyon döneminde iş ve sosyal hayatı olumsuz yönde etkilenmiştir. Ayrıca katılımcıların premenstrüel dönemde üzgün, yorgun ve sinirli hissettikleri, aşırı yemek yedikleri ortaya çıkmıştır. Yani premenstrüel sendromu ile mental iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bu sendrom döneminin mental iyi oluşu olumsuz yönde

etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Kayalık (2017) üstün nitelikli olma algısının mental iyi oluş üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma verileri Kayseri'deki kamu çalışanlarından toplanmıştır. Araştırmaya 384 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda üstün niteliklilik algısının mental iyi oluşa olumsuz yönde etki ettiği tespit edilmiştir. Bu sonucun oluşmasında duygusal yeteneğin aracılık rolü olduğu tespit edilmiştir. Araştırma duygusal yeteneğin, üstün niteliklilik algısının mental iyi oluş üzerindeki olumsuz etkisini azaltabileceği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Kılınçoğlu (2020) üniversite öğrencilerinin mental iyi oluş düzeylerini inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın evreni Başkent Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Evrende 13.144 öğrenci bulunmaktadır. Örneklem seçiminde tabakalı rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde orantılı seçim yapılmıştır. Evrenden 378 öğrenci seçilmiştir. Araştırmada katılımcıların mental iyi oluşları cinsiyet, yaş, fakülte değişkenleri ele alınmıştır. Ayrıca sınıf, algılanan sosyo-ekonomik düzeye de yer verilmiştir. Son olarak algılanan akademik başarı düzeyi de değişkenler arasında yer almaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin mental iyi oluş puanı 52 bulunmuştur. Ortalamaları $51,55 \pm 6,35$ olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların farklı cinsiyet, yaş, fakülte, sınıf düzeylerine sahip olmalarının onların mental iyi oluş düzeyleri üzerinde herhangi anlamlı bir farka sahip olmadığı görülmüştür. Ancak katılımcıların algılanan sosyo-ekonomik düzeyleri, algılanan akademik başarı düzeylerindeki farklılıkların mental iyi oluş durumları üzerinde anlamlı bir fark yarattığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca bilinçli farkındalık ile ve mental iyi oluş arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki ortaya çıkarılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ise bilinçli farkındalık durumundaki artışın mental iyi oluş düzeyini olumlu yönde etkilemesi nedeniyle üniversiteler ile iş birliği içerisinde bilinçli farkındalığı geliştirmeye yönelik çalışmaların düzenlenmesine yönelik öneri sunulmuştur.

Koç (2019) ergen bireyler ve ebeveynlerine yönelik bir araştırma gerçekleştirmiştir. Onların güvenli bağlanmaları ve mental iyi oluş, benlik saygısı ve akran ilişkilerini incelemiştir. Araştırmaya 206 kadın ve 193 erkek olmak üzere toplam 399 lise düzeyinde ergen birey katılmıştır. Araştırma sonucunda ebeveyne güvenli bağlanma ile mental iyi oluş arasında pozitif olan ilişki anlamlı çıkmıştır. Bu durum

benlik saygısı içinde benzer olarak tespit edilmiştir.

Muraz (2019) Çukurova Üniversitesi öğrencileri üzerine yapmış olduğu araştırmasında uyku kalitesi ile mental iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada 943 öğrenci yer almıştır. Araştırma sonucunda uyku kalitesi ile mental iyi oluş arasında anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin uyku kalitesinin kötü olduğu ve bu durumun mental iyi oluşu etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmada bu sonucun düzeltilmesi ve uyku kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerektiğine ilişki öneriler sunulmuştur.

Özyıldırım (2021) yetişkin kadınlar üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmasında çevrimiçi egzersizlerin bilinçli farkındalık, mental iyi oluş ve beden imajı üzerine etkisini incelemiştir. Araştırmasını deneysel desende gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda 15'i deney, 18'i kontrol grubunda olmak üzere toplam 33 kişi araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu kapsamda veriler Mental İyi Oluş Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda deney grubundaki katılımcıların bilinçli farkındalık, mental iyi oluş ve beden imajı ön test-son test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu sonucun aksine kontrol grubunda bilinçli farkındalık ile mental iyi oluş arasında ön test-son test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık çıkmamıştır. Bu durum beden imajı içinde benzer çıkmıştır. Araştırma sonucunda internet aracılığıyla gerçekleştirilen egzersizler yetişkin kadınlar üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Onların bilinçli farkındalıklarını ve mental iyi oluşlarını da etkilemiştir. Bu durum beden imajı üzerinde de etkili olduğu tespit edilmiştir.

Pulat (2021) takım ve bireysel sporcuları birlikte ele alan ve onların mental iyi oluş düzeylerini araştıran bir çalışma gerçekleştirmiştir. Spor branşları arasında futbol, basketbol, voleybol, judo, okçuluk, kano yer almıştır. Araştırmaya bu branşlarda en az 3 yıldır lisanslı olarak spor yapan 144'ü kadın ve 130'u erkek olmak üzere 274 katılımcı yer almıştır. Katılımcıların yaşı 18-40 arasındaki sporculardan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda katılımcıların farklı cinsiyet, eğitim durumu, sigara ve alkol kullanımına sahip olmalarının mental iyi oluş üzerinde herhangi anlamlı bir etki yaratmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak takım sporcularının, spor yapma süresinin, milli sporcu olup olmama durumunun, sosyo-ekonomik düzeydeki farklılığın ve boş zaman etkinliklerinin ise mental iyi oluş üzerinde anlamlı bir etki yarattığı sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmada

ayrıca sporcuların mental iyi oluş düzeylerinin düzenli bir şekilde takibi, mental iyi oluş kavramının önemini arttırmak amacıyla sporcu ve antrenörlere eğitimlerin verilmesi önerileri sunulmuştur.

Şahin (2020) kahkaha yogasının gebelik semptomları, mental iyi oluş ve prenatal bağlanmaya etkisini inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmayı deneysel desende yürütmüştür. Araştırmanın evreni gebe okuluna kayıtlı kadınlar olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini ise güç analizi ile belirlenmiş, örneklem seçim kriterlerini taşıyan, 43 deney, 42 kontrol olmak üzere 85 gebe oluşturmuştur. Katılımcılara kahkaha yogası seansları 30 dakika uygulanmıştır. Bu sürede kahkaha, nefes egzersizleri ve on beş dakikalık kahkaha meditasyonu ve rahatlama uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarında sahip olunan değişkenlere göre anlamlı bir fark görülmediği sonucu ortaya çıkmıştır. Kahkaha yogası uygulaması sonrası gebelerin gebelik semptomlarını kontrol grubundakilere göre daha az yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca yaşanan semptomların günlük aktivitelerini sınırlama durumu da deney grubundaki kadınlarda daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Kahkaha yogasından sonra deney grubundaki katılımcıların mental iyi oluş ve prenatal bağlanmalarını olumlu yönde daha fazla etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır. Yani kahkaha yogası, gebelerin mental iyi oluşlarını arttırmıştır. Araştırma ayrıca gebelik döneminde kahkaha yogasının gebelik semptomlarını azaltmada, mental iyi oluş ve prenatal bağlanmayı arttırmada kullanılabileceği önerisini sunmuştur.

Tosun (2020) ergenler üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmasında mental iyi oluş ile algılanan sosyal destek arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştir. Araştırmaya bir özel lise ve bir devlet lisesinde okuyan 241 kız ve 288 erkek olmak üzere toplam 529 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların farklı cinsiyetlerde olmaları mental iyi oluşları üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Aile boyutunda algılanan sosyal desteğin anlamlı bir fark ortaya koyduğu görülmüştür. Ayrıca katılımcıların farklı yaşlarda olmaları onların ergen mutluluk puanlarında anlamlı bir fark yarattığı ortaya çıkmıştır. Ancak sosyal destek puanlarında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Çok boyutlu yaşam doyumu yaş değişkenine göre anlamlı bir fark ortaya koyduğu tespit edilmiştir. Son olarak araştırmada algılanan sosyal destek ile ergen mutluluğu ve çok boyutlu yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkarılmıştır. Algılanan sosyal desteğin ise mental iyi oluşu anlamlı bir şekilde yordadığı da ortaya çıkarılmıştır.

Turhan (2022) spor merkezlerine üye bireyler üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmasında serbest zaman doyumunu ile mental iyi oluş arasında bir ilişki olup olmadığı ele almıştır. Araştırmanın katılımcılarını 333'ü erkek ile 166 kadın olmak üzere toplam 499 üye oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, katılımcıların cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, gelir düzeyi, spor merkezlerine gitme sıklıkları, üyelik durumları, spor merkezine gitme değişkenlerine göre serbest zaman doyum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca serbest zaman doyumunu ile mental iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki de ortaya çıkarılmıştır.

Yılmaz (2021) aktif spor yapan üniversite öğrencilerinin mental iyi oluşlarını inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda aktif spor yapmanın beden memnuniyetini pozitif yönde etkilediği ayrıca mental iyi oluş üzerine pozitif yönde katkı sağladığı sonucu tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'nın gerçekleştireceği projelerle erken yaşlarda aile ve okul tarafından verilecek spor eğitimlerinin mental iyi oluşlarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Yukarıda yer alan yurtiçi araştırmalar incelendiğinde mental iyi oluşa ilişkin araştırmaların üniversite öğrencileri ile yürütüldüğü (Aydınay, 2019; Bahar, 2020; Doğru, 2020; Kılınçoğlu, 2020; Muraz, 2019; Yılmaz, 2021) tespit edilmiştir. Ayrıca lise öğrencileri (Bakır, 2017; Koç, 2019; Tosun, 2020), gebe kadınları (Şahin, 2020), lisanslı sporcuları (Pulat, 2021), yetişkinler (Bilir, 2017; Özyıldırım, 2021), kamu çalışanlarını (Kayalık, 2017), hemşireleri (Dalokay, 2022; Erdoğan, 2021) mental iyi oluş açısından ele alan araştırmalara da rastlanmıştır. Ancak özel yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin mental iyi oluşlarını ele alan araştırmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırmada BİLSEM öğretmenlerinin mental iyi oluş düzeyleri ele alınmıştır.

2.10.2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Bjørnsen, Espnes, Eilertsen, Ringdal ve Moksnes (2019) tarafından pozitif mental iyi oluş okuryazarlığı ile mental iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Ayrıca araştırmada okul sağlığı hizmetlerinin ruh sağlığı eğitimi üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Araştırmada ele alınan ilişki çoklu doğrusal regresyon modeli kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan veriler 15-21

yaşları arasındaki 1.888 ergenden elde edilmiştir. Araştırma verilerini toplamak için okul temelli bir anket veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Olumlu mental iyi oluş okuryazarlığı ile cinsiyet arasında zayıf bir anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır. Regresyon analizleri ergenlerin mental iyi oluşlarındaki varyansın %41'ini açıklamakta olduğu tespit edilmiştir. Pozitif mental iyi oluş okuryazarlığı Mental iyi oluşun önemli bir açıklayıcı değişkeni olduğu sonucu ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca katılımcılar arasında okul sağlığı hizmetlerinin mental iyi oluş eğitiminin ayrılmaz bir parçası olarak pozitif mental iyi oluş okuryazarlığının veya iyi bir ruh sağlığının nasıl elde edileceği ve sürdürüleceğini göstermiştir.

Clarke, Friede, Putz, Ashdown, Martin, Blake, Adi, Parkinson, Flynn, Platt ve Stewart-Brown (2011) tarafından Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeğinin doğrulanmasını sağlayan bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. İngiltere ve İskoçya'daki öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Araştırmada Karma yöntem kullanılmıştır. Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği İngiltere'de on altı yaş ve üzeri bir örneklem grubu üzerinde uygulanmıştır. Bu uygulamanın amacı Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeğinin İngiltere'deki öğrencilerde geçerliliğini ve güvenilirliğini belirlemektir. Warwick-Edinburgh İyi Oluş Ölçeğinin yanında öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin veriler de toplanmıştır. Bu kapsamda İskoçya ve İngiltere'de 13 ile 16 yaşındaki öğrencilere uygulanmıştır. Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeğinin iç tutarlılık, karşılaştırma ölçekleri ile korelasyonları, test-tekrar test kararlılığı ve tek boyutluluk gibi psikometrik özellikler incelenmiştir. Ayrıca katılımcılarla odak grup görüşmeleri yapıldı. Elde edilen veriler tematik olarak analiz edilmiştir. Araştırmada 1.650 öğrencinin verileri elde edildi. Ortalama Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeğinden elde edilen puanlar tüm puan aralıklarını kapsadığı görülmüştür. Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeğinin güçlü bir iç tutarlılık ve yüksek düzeyde güvenilirlik katsayısına sahip olduğu görülmüştür. Test-tekrar test güvenilirliği kabul edilebilir düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği ile Aile Varlık Puanı arasında önemli ölçüde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Seksen öğrenci odak grup görüşmesine tabi tutulmuştur. Elde edilen veriler sonucunda Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği olumlu karşılanmıştır. Ölçeği anlaşılır ve kabul edilebilir bulmuştur. Elde edilecek bulgulara ilişkin Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği mental iyi oluşun psikometrik olarak güçlü ölçeği olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu amaçla ölçek 13 yaş ve üzeri yaştaki öğrenciler üzerinde kullanılabilirliği belirtilmiştir.

Danby ve Hamilton (2016) tarafından yapılan araştırmada ilkokul öğretmenlerinin çocukların mental iyi oluşlarını desteklemedeki rolleri incelenmiştir. Araştırma Kuzey Galler'deki iki ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel-keşif araştırması olarak nitelendirilmiştir. Öğretmenlerin öğrencilerin mental iyi oluşlarını ve esenliğini nasıl algıladıkları, öğrencileri bu konuda nasıl teşvik ettikleri ve destekledikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmenler öğrencilerin damgalanma korkusu ve çocukları koruma arzusu gibi nedenlerle mental iyi oluşa ilişkin isteksiz davrandıklarını ortaya çıkarmıştır. Ekonomi, beceri ve eğitimle ilişkili değişkenler öğretmenlerin öğrencileri desteklemesi üzerinde olumsuz etki yarattığı tespit edilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin bilgili olmaları ve çocuklar ve gençlerle mental iyi oluşu ele alırken öğrencilerin kendilerine güvenmeleri için uygun eğitim fırsatlarının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Özellikle mental iyi oluşu desteklemede ve mental iyi oluşa ilişkin damgalanmanın önüne geçilmesinde okulların önemli bir unsur olarak yer aldığı belirtilmiştir.

Hoffman, ve Miller (2020) COVID-19 sürecinde okulların kapatıldığı dönemlerde öğrencilerin fiziksel ve mental iyi oluşları üzerinde pandeminin yarattığı sonuçları ele alan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada COVID-19 nedeniyle uzun süreli okul kapanmalarının öğrenciler üzerindeki en önemli etkisi akademik yardım merkezlerinden mahrum kalmaları olduğu belirtilmiştir. Ayrıca okulların yokluğu mental iyi oluş açısından özellikle akademik olmayan informal eğitim hizmetlerinin ve desteklerinin önemini ortaya çıkarmıştır. Okulun öğrencilerin hayatındaki yokluğu gerek aileler ve gerek de çocuklar üzerindeki psiko-sosyal ve ekonomik etkisi sonucunda çocuklar okula daha çok ihtiyaç içinde gelecekleri belirtilmiştir.

Morgan, Currie, Due, Gabhain, Rasmussen, Samdal ve Smith (2008) mental iyi oluşu Avrupa'da okul çağındaki çocuklar üzerinde incelenmiştir. Araştırmada mental iyi oluşun sosyal uyum ve sosyo-ekonomik koşullarla olan ilişkileri de ele alınmaktadır. Araştırma 1998-2006 yılları arasında Dünya Sağlık Örgütü' nün uluslararası HBSC çalışmasına yer vermiştir. Bu çalışmada katılımcı ülke ve bölgelerden kendi ülkelerini temsil eden oranda öğrenci seçilmiştir. Seçilen öğrenciler arasında mental iyi oluşun yaygınlığını ortaya çıkaran bir harita sunulmaktadır. Mental iyi oluşun tanımı bu anlamda üç unsura bağlanmıştır. Bunlardan ilki yaşama ilişkin doyum, sağlığa ilişkin

değerlendirme ve öznel sağlık şikâyetleri olarak sıralanmıştır. Bu anlamda araştırmadan elde edilen veriler ve sonuçlar sosyal uyum fikriyle bağlantılı aile, akranlar, okul ve mahalle gibi bir dizi sosyal göstere arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca araştırma yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik koşulların da etkisini ele almıştır. Makale HBSC araştırmacıları tarafından toplanan veriler sadece gençlerin mental iyi oluşlarını desteklemede ve gençler arasındaki eşitsizlikleri azaltılmasını desteklemede önemli bir unsur olmadığı ayrıca bunun bir gereklilik olduğu belirtilmiştir. HBSC anketinden elde edilen veriler doğrultusunda mental iyi oluş ile cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıktığını göstermiştir. Bu ankete göre erkeklerin kızlara göre daha yüksek olumlu benlik saygısına, daha düşük olumsuz benlik imajına ve daha az mutsuzluğa sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Kuzey ve Kuzeybatı Avrupa ülkeleri ile Kuzey Amerika'da gençler tek ebeveynli aileler içinde yaygın olarak yaşamakta olduğu ancak iki ebeveynli ailelerde yaşayan gençlerin de var olduğu belirtilmiştir. Araştırma konusu olan birçok ülke ve bölgede anneler, babalardan daha erişilebilir bir sosyal destek kaynağı olarak görülmektedir. Arkadaşlık olgusu neredeyse tüm ülkelerde ve bölgelerde yaşla birlikte arttığı belirtilmiştir. Ancak bu durumda sosyalleşmede cinsiyet eşitsizliklerinin ortaya çıktığı vurgulanmaktadır. Aynı araştırmada gençlerin yaşları büyüdükçe okula yönelik daha az sevgi besledikleri ve performanslarının düştüğüne ilişkin bir algıya sahip oldukları, ödevlere ilişkin üzerlerinde baskı hissettikleri ortaya çıkmıştır. Bu anlamda araştırmada son 10 yılda yapılan HBSC araştırmalarından elde edilen sonuçlar, gençler için sosyal çevre mental iyi oluşları açısından önemli bir unsur olarak görülmektedir. Bu anlamda ev, okul ve sokaklarda kurmuş oldukları sosyal ilişkiler onların mental iyi oluşları, sosyal anlamda yeterli olmaları ve uyumlu toplumlar için önemli unsurlar olarak yer aldığı vurgulanmaktadır.

Mackenzie ve Williams (2018) mental ve duygusal iyi oluşu desteklemek amacıyla evrensel ve okul temelli müdahaleler adlı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda Birleşik Krallıkta neler yapıldığı ve yapılan uygulamaların işe yarayıp yaramadığı araştırılmıştır. Bu anlamda sistematik bir inceleme yapılmıştır. Araştırmanın amacı evrensel olarak 5-16 yaş aralığındaki tüm öğrencilere uygulanabilen okul temelli, mental iyi oluşu geliştirmek için tasarlanan mental iyi oluş uygulamasının kalitesini, içeriğini ve etkililiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda Birleşik Krallıktaki okullarda yer alan yayınlanmış alanyazın sistematik bir şekilde incelenmiştir. Araştırmanın verileri 2000 ile Nisan 2016 arasında yayınlanan makaleleri içermektedir.

Araştırmaya konu olan makaleler Embase, CINAHL, MEDLINE, PsycINFO, PsychArticles, ASSIA ve Psychological ve Behavioral Sciences gibi veri tabanlarında elde edilmiştir. Araştırmada deneysel bir model olarak ön test-son test tasarımını ele alan araştırmalara yer verilmektedir. Kontrolsüz ön test-son test tasarım olarak on iki çalışma belirlenmiştir. Bu çalışmaların 5'i ilkokul, 7'si ise ortaokulda yürütülmüştür. Araştırma sonucunda okula dayalı evrensel müdahalelerin etkililiği 9-12 yaş aralığındaki öğrenciler açısından daha düşük kaliteli çalışmalarda olumlu etkileri olduğu ancak bu etkinin nötr veya küçük olduğu tespit edilmiştir. Ölçümlere ve araştırma model ve tasarımlarında büyük farklılıklar göstermiştir. Söz konusu araştırmalar içinden sadece dört çalışma 'mükemmel' kalite olarak derecelendirilmiştir. Ancak örneklemin küçük olması, değişken dersler ve randomizasyon eksikliği gibi metodolojik sorunların kaliteyi düşürdüğü belirtilmiştir. Bu anlamda daha yüksek kaliteli çalışmalar daha az olumlu etki ortaya çıkardığı vurgulanmıştır. Birleşik Krallıkta duygusal veya mental iyi oluş sağlığına ilişkin sorunlarının önlenmesini teşvik etmeyi amaçlayan evrensel, okul temelli müdahalelerin nötr ve küçük etkileri olduğu ortaya çıkmıştır.

Östberg (2003) tarafından öğrencilerin akran durumları, statüleri ve mental iyi oluşlarını ele alan bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma 1962 yılında başlatılan boylamsal bir araştırma olan Aberdeen Çocuk Gelişimi Araştırmasına dayanmaktadır. Araştırma İskoçya'daki okullarda uygulamıştır. Öğrencilerin sosyal ilişkilere ve bunların çocukluk döneminde mental iyi oluşlarına etkisi incelenmiştir. Sosyal ilişki boyutunda akran statüsü dikkate alınmıştır. Bu kapsamda hem öğrencinin kendi statüsü hem de okuldaki sınıfın statü dağılımı dikkate alınmıştır. Bu anlamda araştırmaya 524 sınıfta öğrenim gören 13.932 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonucunda sosyal ilişkilerin bireysel düzeyde açık bir ilişki olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Statü arttıkça yorgunluk ve halsizlik hissi nadir görülmüştür. Bu durum hem kız hem de erkek çocuklar için geçerlidir. Ayrıca bu durum arkadaş sayısından bağımsız olarak hem öğretmen hem de bir ebeveyn tarafından rahatsızlık bildirildiğinde geçerli olduğu tespit edilmiştir. Bazı çocukların grupta marjinalleştirilmesi öğrenciler için ve diğer gruptakiler için sorunlu durumlara neden olduğu belirtilmiştir.

Spratt, Shucksmith, Philip ve Watson (2006) tarafından okullarda mental iyi oluş konusunda meslekler arası destek adlı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma, okulların, yetkililerin ve ortaklarının mevcut politikalarının öğrencilerin yaşadığı

sorunlara getirdiği çözümlere odaklanmıştır. Bu alanda bu araştırma öğrencilerin mental iyi oluşları ve davranışları arasındaki ilişkiler inceleyen bir İskoç araştırmasından alınmıştır. Araştırmada "Zorlayıcı" terimi, okuldan kaçma da dâhil olmak üzere hem yıkıcı hem de içine kapanık davranışları kapsamaktadır. Aynı zamanda çalışma, yaş, dağılmış aile yapısı, zorbalık veya diğer stres içeren olumsuz durumlardan kaynaklanan düşük seviyedeki mental iyi oluş sorunlarını ele almaktadır. Araştırma eğitim yetkilileri, sağlık kurulları ve gönüllü sektör kuruluşlarının bu ilk kapsam belirleme çalışması 66 kuruluştan temsilcilerle yarı yapılandırılmış derinlemesine telefon görüşmelerini içermektedir. Araştırma bir durum çalışması olarak ele alınmıştır. Ülke genelinde gerçekleştirilen farklı mesleklerdeki iş yelpazesini belirlemeye, işin ilerlemesine yönelik zorlukları tartışmaya ve yenilikçi uygulamaları belirlemeyi amaçlamıştır. Elde edilen verilerden, çeşitli hizmet sağlayıcıları içeren bir dizi farklı yaklaşım vurgulanmıştır. Ayrıca İskoç ortamlarının çeşitliliğini temsil etmek için altı vaka çalışması seçildi. Araştırmada öğrenciler, ebeveynler, öğretmenler ve diğer okul çalışanları (evde okul çalışanları ve sınıf destek personeli gibi), okul yöneticileri ve sağlık ve sosyal hizmet personeli ve gönüllü sektör kuruluşları ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Her bir vaka çalışmasında, uygulayıcılarla bire bir görüşme yapılmıştır. Ayrıca, her ortamda öğrencilerle dört, velilerle iki grup görüşmesi yapılmıştır. Verilerden ortaya çıkan ana temaları belirlemek ve analiz etmek için bütüncül bir yaklaşım benimsendi. Araştırma sonucunda mental iyi oluş için önerilen "bütünsel" yaklaşımın, sadece uzmanların okul alanına ithal edilmesiyle elde edilmediğini ortaya çıkarmıştır. Farklı kurumlardaki çocuk çalışanları, yenilikçi uygulamaları okula getirebilir.

Sun, Liu ve Tao (2015), mental iyi oluşa ilişkin Çin nüfusuna dayalı kesitsel bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada okula aktif ulaşım, vücut yağı ve mental iyi oluş arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Araştırmanın amacı Çin'deki okul çağındaki çocuklar arasında okula aktif olarak gidip gelmedeki zorluklardan dolayı Çin'de okula ulaşım biçimi ile fiziksel ve mental iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemek olarak belirlenmiştir. Araştırmanın verileri Ulusal Ergenlik Araştırmaları İşbirliğinden elde edilmiştir. Okula gidip gelme durumu üç bölüme ayrılmıştır. Bunlar sırasıyla yürüyüş, bisiklete binme ve okula pasif gitme şeklinde belirlenmiştir. Ayrıca vücut kitle indeksi, vücut yağ yüzdesi ve bel çevresi ölçülmüştür. Daha sonra öğrencilerin depresif belirtiler Çocuk Depresyon Envanteri ile değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Araştırmaya 4. sınıftan 12. sınıfa kadar toplam 12.151 kız ve 9.445 erkek öğrenci katılmıştır. Çinli çocukların toplam %39,9'unun

yürüyerek ve %15,9'unun ise okula bisikletle gittiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin %44,2'si ise pasif ulaşım moduyla seyahat etmiştir. Araştırma sonucunda okula aktif olarak gidip gelme daha iyi fiziksel ve mental iyi oluş ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına ilişkin ayrıca Çinli çocuklar arasında okula aktif seyahati artırmayı amaçlayan sürdürülebilir ulaşım planlamasının yapılması şeklinde öneride bulunulmuştur.

Walsh, Harel-Fisch ve Fogel-Grinvald (2010) tarafından göçmen ve İsrail doğumlu ergenler arasında riskli davranışların ve mental iyi oluşun yordayıcıları olarak ebeveynler, öğretmenler ve akran ilişkilerini ele alan bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma ebeveynlerin izleme, okulda katılım, öğretmenlerin destekleri ve akranlarıyla geçirilen zaman, okulda akran reddi, sigara ve içki içme gibi riskli davranışları ile mental iyi oluşlarını öngörmedeki rollerini incelemiştir. 2006 yılında DSÖ Okul Çağındaki Çocuklarda Sağlık Davranışı çalışmasında İsrail doğumlu 3499 kişi ve yaşları 11, 13 ve 15 olan 434 göçmen ergen arasında riskli davranışları ve mental iyi oluşları tahmin etmede ebeveynlerin, öğretmenlerin ve akranların rolleri ele alınmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi ile ebeveynler, öğretmenler ve akranların hem mental iyi oluşları hem de risk davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada katılımcıların riskli davranışları ile mental iyi oluşlarının en önemli yordayıcısı okul çıkmıştır. Yani okulda ebeveyn desteği, öğretmen desteği ve akran ilişkileridir.

Yabancı alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde araştırmaların büyük çoğunluğunun farklı sınıf kademelerinde bulunun öğrenciler (Bjørnsen, Espnes, Eilertsen, Ringdal ve Moksnes, 2019; Hoffman, ve Miller, 2020; Morgan, Currie, Due, Gabhain, Rasmussen, Samdal ve Smith, 2008; Mackenzie ve Williams, 2018; Östberg, 2003; Spratt, Shucksmith, Philip ve Watson, 2006; Sun, Liu ve Tao, 2015; Walsh, Harel-Fisch ve Fogel-Grinvald, 2010) üzerinde yürütüldüğü tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen çocukları üzerinde de mental iyi oluşu ele alan araştırmaya (Danby ve Hamilton, 2016) rastlanmıştır. Bu çalışmalar arasında Clarke, Friede, Putz, Ashdown, Martin, Blake, Adi, Parkinson, Flynn, Platt ve Stewart-Brown (2011) ise Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeğinin doğrulanmasını sağlayan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Yabancı alanyazında özel yetenekli öğretmenlerin mental iyi oluşlarını ele alan çalışmaların azlığı göz önünde tutularak bu araştırma gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları ve süreçleri ele alınmaktadır. Araştırmada verilerin analiz süreci, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları ve son olarak da araştırmacının rolü hakkında bilgi verilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın yöntemi nicel araştırma yöntemidir. Araştırmanın modeli tarama modelindedir. Araştırma betimsel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir (Karasar, 2009). Tarama modellerinde var olan bir durumu olduğu haliyle hiçbir yoruma yer vermeden nesnel bir gözle ele alan bir modeldir (Karasar, 2009). Aynı zamanda bu araştırmada bir değişkene ilişkin sayısal değerler toplanmıştır. Toplanan tüm veriler betimlendikten sonra sunulmak üzere istatistiksel işlemlere tabi tutulmuştur. Bu anlamda araştırma betimsel istatistik modeli olarak görülmektedir (Büyüköztürk, 2014: 6). Bu araştırmada Bilim ve Sanat Merkezi görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluş düzeyi bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Ayrıca görsel sanatlar öğretmenlerinin cinsiyetleri, medeni durumları, yaşları ve eğitim düzeyleri ise bağımsız değişkenler olarak ele alınmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında, Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapmakta olan 234 görsel sanat öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme, araştırmaya gönüllü olarak katılan Türkiye'deki Bilim ve Sanat Merkezlerinden olasılık örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi-random örnekleme yöntemi ile belirlenen 171 görsel sanatlar öğretmeninden oluşmaktadır. Örneklem belirlenirken pandemi koşulları göz önüne alınmıştır. Bu nedenle en uygun yöntemlerden biri olan olasılık örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi-random örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Çünkü bu örnekleme yönteminde örnekleme

dayanarak evren hakkında genelleme yapıldığında hata payı istatistiksel olarak değerlendirilebilmektedir. Bu örneklem araştırmacıya, anlam çıkarmaya olanak veren istatistiği uygulama şansı da sağlamaktadır (Balcı, 2021). Balcı (2021), bu yöntem ile evrende yer alan her bir birimin örnekleme seçilmede eşit bir olasılığa sahip olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu örneklemede yansızlık kuralı uygulanabilmektedir. Dahası evrenin karakteristikleri, bunların dağılımlarına ilişkin herhangi bir bilgi gerekmemektedir. Bu yöntem araştırma evreninde yer alan katılımcı isimlerinin yer aldığı koşullarda gerçekleştirilecek kestirme bir yol olarak görülmektedir. Örneklem seçimi şansa bağlıdır. Bu durum örneklem hatasının hesaplanmasını sağlar. Ayrıca güven düzeyi de tespit edilebilir.

Araştırma verileri Covid-19 salgını nedeniyle yüz-yüze toplanmak yerine Google Ölçek Formu oluşturularak toplanmıştır. Forma 171 görsel sanatlar öğretmeni yanıt vermiştir. Araştırma örnekleme ilişkin demografik bilgilere ait frekans ve yüzde dağılımları aşağıdaki tablolarda verilmektedir.

Örneklem grubunda yer alan görsel sanatlar öğretmenin cinsiyet değişkenine ilişkin dağılımlar Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1

Örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	88	51.5
Erkek	83	48.5
Toplam	171	100.0

Tablo 1’e göre örneklemin % 51.5’i (n=88) kadın görsel sanatlar öğretmenlerinden, %48.5’i (n=83) erkek görsel sanatlar öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Örneklem grubunda yer alan görsel sanatlar öğretmenlerinin medeni durum değişkenine ilişkin dağılımlar Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2

Örneklem grubunun medeni duruma göre dağılımı

Medeni Durum	N	%
Evli	107	62.6
Bekâr	64	37.4
Toplam	171	100.0

Tablo 2 incelendiğinde örneklemin % 62.6'sı (n=107) evli görsel sanatlar öğretmenlerinden oluşmaktayken, %37.4'ü ise (n=64) bekâr görsel sanatlar öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Örnekleme grubunda yer alan görsel sanatlar öğretmenlerinin yaş değişkenine ilişkin dağılımlar Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo3

Örnekleme grubunun yaşa göre dağılımı

Yaş	N	%
30-altı Yaş	23	13.5
30-39 Yaş	73	42.7
40-49 Yaş	33	19.3
50-Üzeri Yaş	42	24.6
Toplam	171	100.0

Tablo 3 incelendiğinde örneklemin % 42.7'si (n=73) 30-39 yaş, % 24.6'sı (n= 42) 50-üzeri yaş, % 19.3'ünü ise (n= 33) 40-49 yaş grubuna sahip görsel sanatlar öğretmenleri oluşturmaktadır. Ayrıca örneklemin % 13.5'i ise (n= 23) 30-altı yaş grubuna sahip görsel sanatlar öğretmenleri oluşturmaktadır.

Örnekleme grubunda yer alan görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin dağılımlar Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4

Örnekleme grubunun eğitim durumu değişkenine göre dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
Lisans	80	46.8
Lisansüstü	91	53.2
Toplam	171	100.0

Tablo 4'e göre araştırmanın örnekleminin % 53.2'sini (n= 91) lisansüstü, % 46.8'ini (n= 80) lisans düzeyindeki görsel sanat öğretmenleri oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada toplanan veriler aşağıdaki ölçek aracılığıyla elde edilmiştir.

3.3.1 Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği

Ölçek Tennant ve arkadaşları (2007) tarafından geliştirilmiştir. Keldal (2015) bu ölçeği Türkçeye uyarlamıştır. Ölçekte yer alan madde sayısı on dördtür. Ölçekte olumsuz madde yoktur. Yani tamamı olumludur. Ölçekte yer alan likert ifadeleri “Hiç katılmıyorum”, “Az katılıyorum”, “Orta düzeyde katılıyorum”, “Çoğunlukla katılıyorum”, “Tamamen katılıyorum” şeklinde belirlenmiştir. Bu kapsamda ölçek beşli likert bir yapıya sahiptir. Bir katılımcının alacağı en yüksek puan 70’dir. Alınacak en düşük puan ise 14’tür. Yüksek puan yüksek psikolojik iyi oluş anlamına gelmektedir.

Ölçek puan aralığı 1.00 ile 5.00 arasındadır. Bu kapsamda puanın 5’e yaklaşması mental iyi oluşun yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ancak puan 1.00’e yaklaşması durumunda düşük mental iyi oluştan söz edilebilir. Ölçeği uyarlayan araştırmacının bulunduğu Cronbach Alfa katsayısı 0.89’dur. Bu da ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçeğin bu araştırmada yapılan güvenilirlik analizler neticesinde ise güvenilirlik katsayısı, .899 olarak bulunmuştur. Bu da araştırmada kullanılan ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ölçekte olumsuz madde bulunmamaktadır. Sonuçta ölçek, hepsi olumlu olmak üzere 5’li likert tipinde ve toplam 14 maddeden oluşmaktadır. 5’li likert ölçekteki Mental İyi Oluş Ölçeğine ait maddelerin puanlaması ve puan aralıkları Tablo 5’te verilmektedir.

Tablo 5

Mental iyi oluş ölçeği seçenekleri ile puanlama ve puan aralıkları

Seçenek	Verilen puanlar	Puan Aralıkları	Ölçüt
Tamamen Katılıyorum	5	4.20 - 5.00	Çok Yüksek
Çoğunlukla Katılıyorum	4	3.40 - 4.19	Yüksek
Orta Düzeyde Katılıyorum	3	2.60 - 3.39	Orta
Az Katılıyorum	2	1.80 - 2.59	Düşük
Hiç Katılmıyorum	1	1.00 - 1.79	Çok düşük

Tablo 5’ e göre Mental İyi Oluş Ölçeğinin yüksek puan ortalaması 5 en düşük puan ortalaması 1’dir. 4.20-5.00 arası ortalama mental iyi oluş düzeyinin çok yüksek, 3.40-4.19 arası ortalama ise yüksek düzeyde mental iyi oluş düzeyi olduğu şeklinde

yorumlanmaktadır. 2.60-3.39 arası ortalama orta düzeyde mental iyi oluş düzeyine sahip olduğu, 1.80-2.59 arası ortalama puan ise mental iyi oluş düzeyinin az olduğu şeklinde yorumlanmıştır. 1.00-1.79 arası ortalama ise mental iyi oluş düzeyinin çok az olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veriler “Mental İyi Oluş Ölçeği” ile toplanmıştır. Toplanan veriler IBM SPSS Statistics 21 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerden elde edilen bulgular istatistiksel olarak, %95 güven aralığında, ($p < 0.05$) anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Ölçek aracılığıyla toplanan veriler, SPSS paket programına yüklenmiştir. Ardından araştırma problemlerine göre öngörülen istatistiksel tekniklerle analiz edilmiştir. Öncelikle verilerin ölçek genelinde ve tüm değişkenler bakımından homojen dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiştir. Araştırma örneklem sayısı 50’den fazla olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları göz önüne alınmıştır. Veriler homojen dağıldığı için parametrik testlerden, iki bağımsız gruptan elde edilen bir bağımlı değişken ortalamalarını karşılaştıran t-testi kullanılmıştır. Bununla birlikte ikiden fazla gruptan elde edilen bir bağımlı değişkenin ortalamalarını karşılaştıran ANOVA testi de kullanılmıştır. Aşağıda, araştırma sonucunda ortaya çıkan istatistiksel verilere göre hangi istatistiki yöntem ve tekniklerinin kullanıldığına yer verilmiştir.

1. Araştırmada betimsel istatistik kullanılmıştır. Bu istatistik aracılığı ile evren ve örneklemin demografik değişkenlere ilişkin dağılımları ele alınmıştır.
2. Grupların dağılımlarının homojen çıkması durumunda bağımsız iki grup ortalaması arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına parametrik test ile bakılmıştır. Bu kapsamda t-istatistiği kullanılmıştır. Bu nedenle cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu değişkenlerinde gruplar homojen dağıldığı için t-testi kullanılmıştır.
3. Grup dağılımları normal dağılım gösterdiği için üç veya daha fazla grupta puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmaması durumu tek yönlü varyans analizi olan ANOVA (F) istatistiği ile tespit edilmiştir. Araştırmada yaş değişkenine ilişkin veriler homojen dağılım gösterdiği için tek yönlü varyans analizi olan ANOVA (F) istatistiği kullanılmıştır.

3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliği için aşağıda sıralanan işlemler gerçekleştirilmiştir,

1. Araştırmada uygulanan veri toplama aracı için veri toplama aracını geliştiren araştırmacılardan e-posta yoluyla gerekli izinler alınmıştır. Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği kullanım izni alındığına ilişkin e-posta yazışması Ek'te sunulmaktadır.
2. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının kullanım izni İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne Etik Kurul Onay Belgesi sunulmuştur. Etik Kurul Onay Belgesi Ek'te yer almaktadır.
3. Verilerin ölçekle toplanması araştırmacının kendisi tarafından uygulama esnasında toplanmıştır. Bu kapsamda araştırmacının uygulama esnasında oluşabilecek herhangi bir veri kaybının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.
4. Araştırmanın verileri araştırmacı ile birlikte bir uzman tarafından ayrı ayrı IBM SPSS Statistics 21 paket programına girişleri yapılmıştır. Veri girişinin ardından veriler karşılaştırılarak işlem esnasında herhangi yanlış bir veri girişinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.
5. Ölçme aracına ilişkin IBM SPSS Statistics 21 paket programında güvenirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçeği uyarlayan araştırmacının bulunduğu Cronbach Alfa katsayısı 0.89.olarak bulunmuştur. Ölçeğin bu araştırmada yapılan güvenirlik analizler neticesinde ise güvenirlik katsayısı, .899 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.6. Araştırmacının Rolü

Uygulama esnasında verilerin toplanıp, işlenmesi ve analiz süreci de dâhil olmak üzere tüm aşamalarda araştırmacı olay ve olgular dışında kalmıştır. Araştırmayı değerlendirirken araştırmacı yansız ve nesnel bir bakış açısıyla objektif bir tutum sergilemiştir. Çünkü nicel araştırmalarda araştırmacının var olan gerçeği olduğu şekliyle herhangi bir yoruma tabi tutmadan yansız ve nesnel bir tutum geliştirmesi beklenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu anlamda araştırmacı nicel araştırma deseninin doğasında yer alan nesnel olma durumunu zedelemeyecek önlemleri alan bir role bürünmüştür.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmada belirlenen alt problemlere ilişkin olarak gerçekleştirilen analiz bulguları tablolar ve bu tablolara ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Yorum

Araştırmanın 1. alt problemi “Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluşları ne düzeydedir?” olarak belirlenmiştir. Araştırmada yer alan görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluş düzeylerine ilişkin ölçümler Tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6

Görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluş puan ortalaması

Ölçek	N	\bar{x}	ss	Min.	Max.
Mental İyi Oluş	171	4.05	0.53	2.36	5.00

Tablo 6’ya göre Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği puan ortalaması ($\bar{x}=4.05$) olduğu görülmektedir. Görsel Sanatlar Öğretmenlerin ölçekten aldıkları ortalama puanlar minimum ($\bar{x}=2.36$), maksimum ($\bar{x}=5.00$) olarak hesaplanmıştır. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeğinden aldıkları ortalama puanla ($\bar{x}=4.05$) mental iyi oluş düzeylerinin “yüksek düzeyde” olduğu ve ölçek ifadelerine yüksek düzeyde “çoğunlukla katılıyorum” yanıtı verdikleri tespit edilmiştir.

Yukarıdaki bulgular incelendiğinde Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar öğretmenlerinin yüksek düzeyde mental iyi oluşa sahip oldukları söylenebilir.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın 2. alt problemi, Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeyleri cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yöneliktir. Bu nedenle araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin mental

iyi oluş düzeylerinin kişisel özelliklere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

4.2.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin öncelikle dağılımların normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiş ve dağılımların normal olduğu belirlenmiştir ($K-S_{kadın}=0.075$ $p=0.200$; $K-S_{erkek}=0.092$ $p=0.082$). Ayrıca ölçümlerin varyanslarının homojenliği de Levene testi ile incelenmiş ölçeğin genelinde varyansların homojenliği koşulunun sağlandığı tespit edilmiştir ($F=0.295$; $p=0.588$). Buna göre parametrik test olan bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi sonuçları Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7

Görsel sanatlar öğretmenlerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları

Kaynak	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	Önem Denetimi
Mental İyi Oluş	Kadın	88	4.03	0.51	-0.417	169	p= 0.677
	Erkek	83	4.07	0.55			
	Toplam	171					

$p<0.05$

Tablo 7’ye göre Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre ölçeğin genelinde ($t=-0.417$; $p=0.677$) herhangi bir anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Yukarıdaki bulgular ışığında görsel sanatlar öğretmenlerinin cinsiyetlerinin mental iyi oluşları üzerinde herhangi bir anlamlı fark oluşturmadığı söylenebilir. Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin kadın veya erkek olmaları onların mental iyi oluş düzeyleri üzerinde herhangi anlamı bir fark yaratmadığı söylenebilir.

4.2.2. Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular

Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin medeni durum değişkenine ilişkin dağılımların normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiş ve dağılımların normal olduğu belirlenmiştir ($K-S_{evli}=0.075$ $p=0.174$; $K-S_{bekâr}=0.064$ $p=0.200$). Ayrıca ölçümlerin varyanslarının homojenliği de Levene testi ile incelenmiş ölçeğin genelinde

varyansların homojenliği koşulunun sağlandığı belirlenmiştir ($F=0.220$; $p=0.640$). Buna göre parametrik test olan bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin medeni durum değişkenine ilişkin t-testi sonuçları Tablo 8'de verilmektedir.

Tablo 8

Görsel sanatlar öğretmenlerinin medeni duruma göre t-testi sonuçları

Kaynak	Medeni Durum	n	\bar{x}	ss	T	sd	Önem Denetimi
Mental İyi Oluş	Evli	107	4.08	0.53	0.957	169	p=0.340
	Bekâr	64	4.00	0.53			
	Toplam	171					

$p<0.05$

Tablo 8'e göre Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin medeni durum değişkenine göre ölçeğin genelinde ($t=-0.957$; $p=0.340$) herhangi bir anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Yukarıdaki bulgular ışığında görsel sanatlar öğretmenlerinin medeni durumlarının mental iyi oluşları üzerinde herhangi bir anlamlı fark oluşturmadığı söylenebilir. Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin evli veya bekâr olmaları onların mental iyi oluş düzeyleri üzerinde herhangi anlamlı bir fark yaratmadığı söylenebilir.

4.2.3. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin dağılımların normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiş ve dağılımların normal olduğu belirlenmiştir. ($K-S_{30-39}$ yaş =0.114 $p=0.326$; $K-S_{30-39}$ yaş=0.073 $p=0.200$; $K-S_{40-49}$ yaş=0.108 $p=0.219$; $K-S_{50-}$ üzeri yaş=0.093 $p=0.363$). Ayrıca ölçümlerin varyanslarının homojenliği de Levene testi ile incelenmiş ölçeğin genelinde varyansların homojenliği koşulunun sağlandığı belirlenmiştir ($F(3-167)=0.220$; $p=0.882$) Buna göre parametrik test varsayımı sağlandığı için bağımsız gruplar için tek yönlü F (varyans) analizi ANOVA Testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin dağılımları Tablo 9'da verilmektedir.

Tablo 9

Görsel sanatlar öğretmenlerinin yaşa göre dağılımı

Alt Boyut	Yaş	N	\bar{X}	ss	Homojenlik
Mental İyi Oluş	30-altı yaş	23	4.1491	.50550	p= 0.200
	30-39 yaş	73	4.0900	.50198	
	40-49 yaş	33	4.0628	.57387	
	50-üzeri yaş	42	3.9218	.55414	
	Toplam	171	4.0514	.53099	

Tablo 9'a göre Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin yaş değişkenine göre ölçeğin genelinde "yüksek" düzeyde olduğu görülmektedir (\bar{x} =4.05, ss=0.53). Genel olarak mental iyi oluş düzeyi en yüksek aritmetik ortalama puanın (\bar{x} =4.15) ortalama ile "yüksek" düzeyde 30-altı yaş grubuna sahip görsel sanatlar öğretmenleri arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca mental iyi oluş düzeyi en düşük aritmetik ortalamının (\bar{x} =3.92) ortalama ile "yüksek" düzeyde 50-üzeri yaş grubu arasındaki görsel sanatlar öğretmenleri arasında olduğu görülmektedir.

Yukarıda yer alan ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına bakmak için F(Varyans) analizi ANOVA Testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluş düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin F (Varyans) analizi ANOVA Testi sonuçları Tablo 10'da verilmektedir.

Tablo 10

Görsel sanatlar öğretmenlerinin yaşa göre ANOVA testi sonuçları

Alt Boyut	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	Önem Denetimi
Mental İyi Oluş	Gruplar arası	1.038	3	.346	p= 0.300
	Gruplar içi	46.893	167	.281	
	Toplam	47.931	170		

p<0.05

Tablo 10'a göre Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin yaş değişkenine göre genel olarak mental iyi oluş düzeyleri [F(3-167)= 1.233, p= 0.300] puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Yukarıdaki bulgular ışığında görsel sanatlar öğretmenlerinin yaşlarının mental iyi oluşları üzerinde herhangi bir anlamlı farka sahip olmadığı söylenebilir. Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin yaşlarının büyük veya küçük olması onların mental iyi oluş düzeyleri üzerinde herhangi anlamlı bir fark

yaratmadığı söylenebilir.

4.2.4. Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin dağılımların normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiş ve dağılımların normal olduğu belirlenmiştir ($K-S_{\text{lisans}}=0.088$ $p=0.189$; $K-S_{\text{lisansüstü}}=0.054$ $p=0.200$). Ayrıca ölçümlerin varyanslarının homojenliği de Levene testi ile incelenmiş ölçeğin genelinde varyansların homojenliği koşulunun sağlandığı belirlenmiştir ($F=1.615$; $p=0.206$). Buna göre parametrik test olan bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin t-testi sonuçları Tablo 11’de verilmektedir.

Tablo 11

Görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim durumuna göre t-testi sonuçları

Kaynak	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	ss	t	sd	Önem Denetimi
Mental İyi Oluş	Lisans	80	4.02	0.56	-0.752	169	p=0.453
	Lisansüstü	91	4.08	0.51			
	Toplam	171					

$p < 0.05$

Tablo 11’e göre Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerinin eğitim durumu değişkenine göre ölçeğin genelinde ($t=-0.752$; $p=0.453$) herhangi bir anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Yukarıdaki bulgular ışığında görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim düzeylerinin mental iyi oluşları üzerinde herhangi bir anlamlı farklılık oluşturmadığı söylenebilir. Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı eğitim düzeylerinde olmaları onların mental iyi oluş düzeyleri üzerinde herhangi bir fark oluşturmadığı söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde verilerin analiziyle elde edilen bulgulara yönelik olarak sonuçlara yer verilmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ise önerilere yer verilmektedir.

5.1. Sonuçlar

BİLSEM’lerde görev yapmakta olan görsel sanatlar öğretmenlerinin sahip oldukları cinsiyet, medeni durum, yaş ve eğitim durumu değişkenlerinin mental iyi oluşları üzerinde anlamlı düzeyde bir fark oluşturup oluşturmadığını inceleyen bu araştırmanın sonuçları aşağıda yer almaktadır.

1. Görsel sanatlar öğretmenlerinin yüksek düzeyde mental iyi oluşa sahip oldukları tespit edilmiştir.
2. Görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı cinsiyetlere sahip olmasının mental iyi oluşlarında anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır.
3. Görsel sanatlar öğretmenlerinin evli veya bekâr olmalarının mental iyi oluşlarında anlamlı farklılık oluşturmamıştır.
4. Görsel sanatlar öğretmenlerinin yaşlarındaki farklılıkların mental iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı farka sahip olmadığı belirlenmiştir.
5. Görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim düzeylerindeki farklılıkların mental iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı bir farka sahip olmadığı gözlenmiştir.

Araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin Bilim ve Sanat Merkezi’nde çalışmaları bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Çünkü Bilim ve Sanat Merkezleri var olan sanatsal ortamları, resim atölyeleri ve gerekli fiziksel koşullar nedeni ile diğer örgün eğitim kurumlarından daha rahat bir çalışma ortamı öğretmenlere sunmaktadır.

Ayrıca Bilim ve Sanat Merkezlerinde resim öğrencilerinin sınavla seçilmesi ve sayısının azlığı da öğretmenler üzerindeki mesleki yükü ve stresi azalttığı söylenebilir. Bu durum Bilim ve Sanat Merkezindeki görsel sanatlar öğretmenlerinin Mental iyi oluş düzeylerini olumlu yönde etkilemiş olabileceği söylenebilir.

Araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı cinsiyetlere sahip olmasının mental iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturmadığı görülmüştür. Alanyazında bu sonucu destekleyen araştırmalar (Bahar, 2020; Demirci, 2021; Duman, Göksu, Köroğlu ve Talay, 2020; Karaçam ve Pulur, 2019; Kılınçoğlu, 2020; Pulat, 2021; Timur, 2008; Tosun, 2020) mevcuttur. Ancak araştırmanın bu sonucunu desteklemeyen farklı araştırmaya sonuçlarına da (Cengiz, 2018; Diener ve Diener, 1995; Gönener, Öztürk ve Yılmaz, 2017; Kayalık, 2017; Sarıcaoğlu, 2011; Oymak, 2017; Göçet ve Tekin, 2014; Tunç, 2021) rastlanmıştır. Bahar (2020) gerçekleştirdiği yüksek lisans çalışmasında cinsiyet açısından kadınların ve erkeklerin mental iyi oluşları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucunu bulmuştur. Ayrıca Duman, Göksu, Köroğlu ve Talay (2020), yapmış oldukları araştırmalarında cinsiyetteki farklılıkların mental iyi oluş üzerinde herhangi anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucunu bulmuştur. Cengiz (2018) yapmış olduğu araştırmasında kadınların erkeklere göre mental iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucunu bulmuştur. Ancak Oymak (2017) yaptığı araştırmasında ise erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde mental iyi oluşa sahip oldukları sonucunu bulmuştur. Tunç (2021) Covid-19 pandemi döneminde öğretmenlerin manevi kaynakları ve mental iyi oluşları üzerine yapmış olduğu araştırmasında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek mental iyi oluş puanlarına sahip olduğunu bulmuştur. Bu durumun nedeni olarak kadınların stres altında erkeklere nazaran daha fazla psikolojik sağlık açısından olumsuz etkilendikleri belirtilmektedir (Hafner & Spence, 1988, Whitton & Kuryluk, 2012). Ayrıca Kayalık (2017) ise kadınların mental iyi oluşlarının erkeklere oranla düşük çıkmasının nedeni olarak kadınların aile hayatındaki rolü ve iş-aile çatışmasını görmüştür. Pulat (2021) kadınların erkeklere oranla mental iyi oluş düzeylerinin yüksek olmasını kadınların kişisel gelişime, sosyal ilişkilerde daha başarılı olmalarına, duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade etmelerine bağlamıştır. Alanyazındaki bu sonuçlar değerlendirildiğinde cinsiyetin mental iyi oluş üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı konusunda farklı sonuçlar ortaya çıktığı söylenebilir. Nitekim Kılınçoğlu (2020) ise mental iyi oluş ve cinsiyet arasında kesin bir yargıya varmanın doğru olmadığını, bu iki değişken arasında farklı sonuçların ortaya çıkmasında katılımcıların farklı sosyo demografik özelliklere sahip olması ve

farklı profillerde kişilerin araştırmalara dâhil olmasından kaynaklanabileceği belirtilmektedir. Aslan, Ertürk, Arutay, Ardıç ve Sonkur (2021) erkeklerin kadınlara nazaran mental iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğunu bunun nedenini kadınların sadece öğretmenlik mesleğini yapması ile ilgili olmadığını ileri sürmüştür. Çünkü kadın öğretmenler okulda öğretmenlik yapsa dahi evlerinde hem çocuk annesi hem de ev hanımı olmaları onların mental iyi oluşlarını etkilemektedir.

Araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin evli veya bekâr olmalarının mental iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak alanyazında bu sonucunu desteklemeyen araştırmalara (Kayalık, 2017) rastlanmıştır. Kayalık (2017) gerçekleştirdiği yüksek lisans tezi çalışmasında mental iyi oluş düzeyinin medeni duruma göre farklılık gösterdiği sonucunu bulmuştur. Buna göre evli olanların mental iyi oluşları bekâr olanlardan daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu sonucu ortaya çıkmasında evlilerin yaşam tatminlerinin bekaralara nazaran daha yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü evlilikle yaşam kalitesinin artmasıyla birlikte sosyal ilişkiler de artmaktadır. Bu durum evlilerin mental olarak kendilerini bekârlara göre daha iyi hissetmelerine neden olduğu söylenebilir. Medeni durum sosyo-kültürel bir olgudur. Bu anlamda kültür ile ilişkilidir (Yıldırım, 1993). Ayrıca evlilik sevgi, bağlılık, güven duygusu gibi duygu ve davranışlarla da ilişkili bir kavramdır (Bozgeyikli ve Toprak, 2013). Bu anlamda evli insanlar bekârlara göre duygusal anlamda daha iyi oldukları, sevgi, birliktelik gibi ihtiyaçları karşılandığı, sağlıklı olma ve ölüm yaşının düşüklüğü gibi nedenlerden dolayı mental anlamda da evli bireylerin daha iyi bir oluş içinde oldukları bilinmektedir (Tütüncü, 2012). Evlenme ile toplumda yer edinen çiftler sosyal ilişkiler bakımından daha verimli bir hayat sürmektedirler. Bu nedenler evli çiftlerin mental iyi oluşa sahip olmalarına neden olmakta olduğu söylenebilir. Bu durumu Burr (1970) evlilikte doyum kavramı ile açıklanmaktadır. Ona göre bireyin amaç ve isteği belirli bir seviyede karşılanması ile oluşan sübjektif bir duruma evlilikte doyum olarak görmektedir. Bu kavrama göre evlilik içinde yer alan toplumsal ve bireysel görevler (ortak karar alma, mesleki sorunlarını paylaşımı, karşılıklı tutum, sevgi, cinsel doyum) nedeni ile psikoloji olarak haz duyma durumu içine girmektedirler (Sokolski ve Hendrick, 1999).

Araştırma sonuçlarından bir diğeri ise görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı yaşlarda olmalarının mental iyi oluş düzeylerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Alanyazında bu sonucu destekleyen araştırmalar (Aslan, Ertürk,

Arutay, Ardıç ve Sonkur, 2021; Demirci, 2021; Kılınçoğlu, 2020; Ryff, 1989; Sandıkçı, 2014) olduğu gibi bu sonucu desteklemeyen araştırma sonuçlarına da (Gönener, Öztürk ve Yılmaz, 2017; Kayalık, 2017; Şahin, 2020; Tosun, 2020) rastlanmaktadır. Yaş grupları arasındaki farklılıkların mental iyi oluş üzerinde anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına ilişkin alanyazındaki araştırma sonuçları incelendiğinde yaş ile mental iyi oluş arasında doğrudan ve kesin bir yargıya varılamayacağı söylenebilir. Aslan, Ertürk, Arutay, Ardıç ve Sonkur (2021) yaptıkları araştırmada katılımcıların farklı yaşlarda olmalarının mental iyi oluşları üzerinde bir fark yaratmadığı sonucunu elde etmişlerdir. Ancak yaş ile mental iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu (Eryılmaz ve Ercan, 2011) ve yaş ilerledikçe mental iyi oluşlarında olumlu yönde arttığına dair araştırma sonuçları da görülmektedir (Kermen, 2013). Yaş ilerledikçe bireylerin sosyal, mesleki ve aile kurumunu düzene koymalarının onların psikolojik beklentilerini karşıladığı ve bu durumun ise ilerleyen yaşlarda mental iyi oluşları üzerinde farklılık oluşturabileceği söylenebilir. Aksi durumda mental iyi oluş üzerinde olumsuz bir fark yaratacağı ileri sürülebilir. Ayrıca mental iyi oluş ile yaş arasında anlamlı bir farkın olmaması yapılan araştırmalardaki katılımcıların yaş gruplarının birbirine çok yakın olmasından da kaynaklanmış olabilir.

Araştırmanın bir diğer sonucu ise görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı eğitim durumuna sahip olmalarının onların mental iyi oluşları üzerinde herhangi bir anlamlı farklılık oluşturmadığıdır. Bu sonuca göre eğitim durumu farklı olsa da görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır. Alanyazın incelendiğinde bu sonucu destekleyen araştırmalara (Çamlık, 2013; Demir, 2021; Kayalık, 2017; Pulat, 2021) rastlandığı gibi bu sonucu desteklemeyen sonuçlara da (Demir, Namlı, Hazar, Türkeli ve Cicioğlu, 2018; Diener, 1984) rastlanmaktadır. Demir (2021) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların eğitim durumları ile mental iyi oluşları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Mental iyi oluş düzeyinin eğitim durumu yükseldikçe arttığına yönelik bulgular gözlemlenmiştir. Demir, Namlı, Hazar, Türkeli ve Cicioğlu (2018) yaptığı araştırmada tam tersi bir sonuç bulmuştur. Yaptıkları araştırmada katılımcıların farklı eğitim düzeylerinde olmaları onların mental iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucunu bulmuşlardır. Alanyazında eğitim durumu ile mental iyi oluş arasında anlamlı bir farklılık olup olmaması bakımından farklı araştırma sonuçlarına rastlanmasının nedeni olarak araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumlarına ilişkin değişkenlerin eşit dağılım göstermemesi olarak gösterilebilir.

Ayrıca eğitim seviyesinin yükselmesi süreci meşakkatli, stresli ve zorlu bir süreç olması nedeni ile bireyler ruhsal, bedensel ve zihinsel anlamda çok yıpranmakta bu durum da onların mental iyi oluşlarını olumsuz anlamda etkilemektedir. Ancak eğitim durumunun yükselmesi ile bireylerin yaşam koşullarının daha iyi bir hale gelmesi bilme, merak etme ve toplumsal statü ihtiyaçlarının karşılanması nedeniyle de mental iyi oluşlarının pozitif anlamda etkilendiği söylenebilir.

Bilim ve Sanat Merkezlerindeki görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluşlarını ele alan bu çalışmada elde edilen bulgulara dayanarak aşağıdaki önerilere yer verilmektedir.

1. Mental iyi oluşun öneminin anlaşılması nedeniyle görsel sanatlar öğretmenlerine yönelik gerekli bilgilendirilmeler yapılabilir. Öğretmenlere yönelik mental iyi oluşları açısından sağlıklarını devam ettirebilmeleri için psikolojik destek, bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları verilebilir.
2. Bilim ve Sanat merkezlerindeki görsel sanatlar öğretmenlerinin mental iyi oluş düzeyleri düzenli olarak takip edilmelidir. Bu çalışmada mental iyi oluş tek başına ele alınmaktadır. Bundan sonra yapılacak araştırmalara mental iyi oluş ile motivasyon, örgütsel bağlılık, tükenmişlik gibi farklı değişkenler arasında ilişkiyi ele alan araştırmalar yapılabilir.
3. Araştırma Bilim ve Sanat Merkezlerinde görsel sanatlar öğretmenlerine yönelik olarak yürütülmüştür. Bundan sonraki araştırmalarda farklı evrende daha geniş ve farklı örneklem grupları dâhil edilebilecek araştırmalar gerçekleştirilebilir.
4. Araştırma nicel bir yöntemle tarama modelinde yürütülmüştür. Bu kapsamda nicel veriler toplanmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda nicel bulguları destekleyecek nitel verilerin toplanacağı karma bir modelde araştırma yürütülebilir. Bu şekilde araştırmada farklı sonuçlar elde edilebilir.
5. Alanyazında eğitim kademelerinde yer alan öğrenci, öğretmen ve yöneticilere yönelik çalışmaların azlığı dikkat çekmiştir. Mental iyi oluşa ilişkin eğitim bağlamında öğrenci, yönetici ve öğretmenlere yönelik çalışmalar yürütülebilir.

Kaynakça

- Akay, M. (2018). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılabilecek matematik temelli stem etkinliklerinin geliştirilmesi. Erzurum: T.C. Erzurum Üniversitesi.
- Aksoy, D. A. (2016). *Üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik bilgisayar alanı destek eğitim etkinliklerinin tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*.
- Aslan, S., Ertürk A., Arutay, Ö., Ardıç, M., ve Sonkur, A. Öğretmenlerin tükenmişlik ve mental iyi oluş düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Kahta ilçesi örneği. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 99-126.
- Aydınay, Z. (2019). Üniversite öğrencisi genç kızlarda premenstrüel sendrom ile mental iyi oluşluk düzeyi arasındaki ilişki (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Bahar, I. (2020). *Psikoloji eğitimi mental iyi oluşu, duygu düzenleme becerisini ve iletişim yeterliliğini artırır mı? Karşılaştırmalı bir çalışma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: T.C. Üsküdar Üniversitesi.
- Bakır, Y. (2017). Düzenli olarak spor yapan ortaöğretim düzeyindeki ergenlerde, sporun mental iyi oluş ve pozitiflik düzeyine etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Balcı, A. (2021). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler* (15 b.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Başar, T. (2016). *İlkokul 3.sınıfların bilimleri dersi öğretim programının değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Bilir, A. (2017). Yetişkinlerde psikolojik ihtiyaç doyumunun yaşam kalitesi ve mental iyi oluşla ilişkisinin incelenmesi Beykoz İlçesi Örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bjørnsen, H. N., Espnes, G. A., Eilertsen, M. E. B., Ringdal, R., & Moksnes, U. K. (2019). The relationship between positive mental health literacy and mental well-being among adolescents: implications for school health services. *The Journal of School Nursing*, 35(2), 107-116.
- Bozgeyikli, H., Toprak, E. (2013) Üniversiteli gençlerin EG seçim kriterlerinin sıralama yargılarıyla ölçeklenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 68-87.
- Burr, W. R. (1970). Satisfaction with various aspects of marriage over the life cycle: A random middle class sample. *Journal of Marriage and The Family*, 32, 29-37.
- Bühler, C. (1935). The curve of life as studied in biographies. *Journal of applied*

- psychology*, 19(4), 405.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı* (20 b.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Byrom, N. C., Dinu, L., Kirkman, A., & Hughes, G. (2020). Predicting stress and mental wellbeing among doctoral researchers. *Journal of Mental Health*, 1-9.
- Cengiz, A.İ. (2018). *İç-dış denetim odağı ve psikolojik iyi oluş ve depresif belirtiler arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Christopher, J. C. (1999). Situating psychological well-being: Exploring the cultural roots of its theory and research. *Journal of Counseling & Development*, 77(2), 141-152.
- Clarke, A., Friede, T., Putz, R., Ashdown, J., Martin, S., Blake, A., & Stewart-Brown, S. (2011). Warwick-Edinburgh Mental Well-being Scale (WEMWBS): validated for teenage school students in England and Scotland. A mixed methods assessment. *BMC public health*, 11(1), 1-9.
- Cooper, H., Okamura, L., & McNeil, P. (1995). Situation and personality correlates of psychological well-being: Social activity and personal control. *Journal of research in personality*, 29(4), 395-417.
- Çağ, P., ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4(39).
- Çankaya, P. (2015). *An evaluation of the primary 3rd grade english language teaching program: Tekirdağ case* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale: T.C. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Dalokay, P. (2022). *Hemşirelerin iletişim becerileri, mental iyi oluşları ve aleksitimi düzeyleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: T.C. İstanbul Okan Üniversitesi.
- Danby, G., & Hamilton, P. (2016). Addressing the ‘elephant in the room’. The role of the primary school practitioner in supporting children’s mental well-being. *Pastoral Care in Education*, 34(2), 90-103.
- Danişment, R. (2012). *Okul yöneticilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Davaslıgil, Ü. (1991). Üstün olma niteliğini kazanma. *Eğitim ve Bilim*, 15(82).
- Demir, G. T., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A., ve Cicioğlu, H. İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 176-191.
- Demirci, Y. E. (2021). *Pozitif psikoloji çerçevesinde huzurevinde kalan yaşlılara bakış: Minnettarlık, mental iyi-oluş ve öz-anlayış* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Bursa: Bursa Teknik Üniversitesi.

- Demirel, M. (2012). İlköğretim ve ortaöğretim kurumları sınıf rehberlik programının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 45-60.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (1989). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)*. <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkinma%20Planlar/Attachments/4/plan6.pdf> Erişim: (10.01.2017).
- Diener, E. (1984). Subjective well-Being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.
- Diener, E. ve Diener, M. (1995). Cross-Cultural Correlates of Life Satisfaction and Self-Esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4), 653-663.
- Diener, E. Suh, E. & Oishi, S., (1997). Recent findings on subjective well-being. *Indian Journal of Clinical Psychology*, 24(1),25- 41.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E. ve Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*. 125(2): 276-302.
- Diener, E. Myers, S. ve Lucas, R.E. (1995). Personality, culture and subjective well being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review Psychology*. 54: 403-425.
- Dodge, R., Daly, A., Huyton, J. ve Sanders, L. (2012). The challenge of defining wellbeing. *International Journal of Wellbeing*, 2(3), 222-235.
- Doğru, Z. (2020). *Nature relatedness, campus green space and time spent in nature as predictive variables of college students' mental well-being* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İbni Haldun Üniversitesi).
- Duman, N., Göksu, P., Köroğlu, C., ve Talay, A. (2020). Üniversite öğrencilerinde mental iyi oluş ile psikolojik dayanıklılık ilişkisi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 4(7), 9-17.
- Dünya Sağlık Örgütü (2015). <https://covid19.who.int/agefriendlyworld/wp-content>.
- Eker, A. (2020). *Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin mesleki yeterliklerini artırmaya yönelik geliştirilen öğretmen eğitimi programının etkililiği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Konya: T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Epçaçan, C., & Erzen, M. (2008). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 183-202.
- Er, K. O. (2006). İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf İngilizce öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(2), 1-25.
- Ercoskun, S. (2021). *Mental iyi oluş hâlinin online anlık satın alma davranışına etkisi: covid-19 pandemi dönemi üzerine bir uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin: Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Erdoğan, K. (2021). *Hemşirelerde premenstrüel sendrom ve mental iyi oluşluk düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.
- Erikson, E. (1959). *Theory of identity development. E. Erikson, Identity and the life cycle. Nueva York: International Universities Press.* Obtenido de <http://childdevpsychology.yolasite.com/resources/theory%20of%20identity%20erikson.pdf>.
- Ertürk, A. (2019). *Bilim ve sanat merkezleri destek eğitim programının sınıf öğretmenleri görüşlerine göre incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Trabzon Üniversitesi.
- Eryılmaz, A., ve Ercan, L. (2011). Öznel İyi Oluşun Cinsiyet, Yaş Grupları ve Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4(36).
- Eser, Y. (2011). *Bilim ve sanat merkezlerinin eğitim programlarının Hammond modeliyle değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Elazığ: T.C. Fırat Üniversitesi.
- Evirgen, E. (2013). *İlköğretim yedinci sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programının değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İzmir: T.C. Ege Üniversitesi.
- Fidan, F. (2005). Evlilik kariyeri öldürüyor mu? Yaklaşımlar, değerlendirmeler, algılamalar. *Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2):1-18.
- Geçgin, F. M., & Sahraç, Ü. (2017). Belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 739-755.
- Genç, M. A. (2013). *Üstün yetenekli öğrencilerin görsel sanatlar eğitiminde disiplinlerarası öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesi (Konya bilsem örneği)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Konya: T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Göçet-Tekin, E., (2014). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma duygusal zekâ ve sosyal iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gökdere, M., & Çepni, S. (2004). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin hizmet içi ihtiyaçlarının değerlendirilmesine yönelik bir çalışma; Bilim Sanat Merkezi Örnekleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1-14.
- Gönener, A., Öztürk, A. ve Yılmaz, O. (2017). Kocaeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Mental(Psikolojik) İyi Olma Düzeylerinin Mutluluk Düzeylerine Etkisi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 44–55.
- Guite, H. F., Clark, C., & Ackrill, G. (2006). The impact of the physical and urban environment on mental well-being. *Public health*, 120(12), 1117-1126.

- Gürkan, U. ve Gür, S. (2019). Genç Yetişkinlerde Mental İyi Oluş Düzeyinin Depresyonla İlişkisinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 516–536.
- Gürler, B. G. (2021). *Özel yetenekli öğrencilerin belirlenmesi hakkında öğretmenlere verilen eğitimin etkililiğinin incelenmesi: karma yöntem araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir: T.C. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Headey, B. ve Wearing, A. (1992). *Understanding happiness: A theory of subjective wellbeing*. Melbourne, Aust: Longman, Cheshire.
- Hoffman, J. A., & Miller, E. A. (2020). Addressing the consequences of school closure due to COVID-19 on children's physical and mental well-being. *World medical & health policy*, 12(3), 300-310.
- Jung, F. T., & Greengard, H. (1933). Response of the isolated gall bladder to cholecystokinin. *American Journal of Physiology-Legacy Content*, 103(2), 275-278.
- Karaçam, A., & Pulur, A. (2019). Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algılarında yordayıcı olarak akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel öz saygı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 209-218.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler* (33 b.). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kayalık, A. (2017). *Üstün Niteliklilik Algısının Mental İyi Oluş Üzerindeki Etkisi Ve Duyusal Yeteneğin Aracılık Rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kayışdağ, E. (2018). *Bilim ve sanat merkezlerinin eğitim programlarının öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Kaynar, H. (2018). *Üstün yetenekli ve üstün yetenekli olmayan öğrencilerin bilimsel hayal güçleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Keldal, G. (2015). Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe Formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 103-115.
- Kermen, U. (2013). *Üniversite öğrencilerinin ihtiyaç doyumu ve öznel iyi oluş düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keyes, C.L.M., Shmotkin, D. & Ryff, C.D. (2002). Optimizing well-being: The empirical

- encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 1007-1022.
- Keyes, C. L. M. ve Lopez, S. J. (2002). Toward a science of mental health: Positive directions in diagnosis and interventions. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* 45–59. London: Oxford University Press.
- Kılınç, M. (2017). Psikolojik iyi oluş yordayıcıları olarak özyeterlik ve etkileşim kaygısı. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(13), 207-216.
- Kılınçoğlu, B. (2020). *Üniversite öğrencilerinde bilinçli farkındalık ile mental iyi oluşun incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Amkara: Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Koç, F. C. (2019). *Ergenlerin ebeveynlerine bağlanma düzeyi ile mental iyi oluş, benlik saygısı ve akran ilişkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Koyuncu A. (2015). *Kariyer kararı yetkinlik beklentisinin yordayıcıları olarak kaygı ve öznel iyi oluş* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Locke, A., Latham, P. (2006). New directions in goal-setting theory. *Current Directions in Psychological Science*. 15 (5): 265–268.
- Mackenzie K, Williams C. Universal, schoolbased interventions to promote mental and emotional wellbeing: What is being done in the UK and does it work? A systematic review. *BMJ Open* 8(9). doi:10.1136/bmjopen-2018-022560.
- Malkoç, A. (2011). *Öznel iyi oluş müdahale programının üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Maslow, A. (1968). Some educational implications of the humanistic psychologies. *Harvard Educational Review*, 38(4), 685-696.
- MEB, (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. 10 Şubat 2020 tarihinde http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_08/27014859_bilsemynerge.pdf adresinden erişilmiştir.
- MEB, (2017). *Özel Öğretim Hizmetleri Genel Müdürlüğü*, orgm.meb.gov.tr/www/bilim-ve-sanat-merkezleri-yonergesi-yayimlandi/icerik/582 (20.03.2017).
- Michalos, A. C. (1985). Multiple discrepancies theory (MDT). *Social Indicators Research*, 16, 347–41.
- Morgan, A., Currie, C., Due, P., Gabhain, S. N., Rasmussen, M., Samdal, O., & Smith, R. (2008). Mental well-being in school-aged children in Europe: associations with

- social cohesion and socioeconomic circumstances. *Social cohesion for mental well-being among adolescents*, 12-25.
- Moses, J., Steptoe, A., Mathews, A., & Edwards, S. (1989). The effects of exercise training on mental well-being in the normal population: a controlled trial. *Journal of psychosomatic research*, 33(1), 47-61.
- Mpofu, E. (1999). *Social acceptance of zimbabwean early adolescents with physical disabilities*. University of Wisconsin-Madison, Madison, WI.
- Muraz, M. (2019). *Çukurova üniversitesi öğrencilerinde uyku kalitesinin mental iyi oluş ile ilişkisi* (Uzmanlık tezi). Adana: T.C. Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Oymak, Y. C. (2017). *Psikolojik iyi oluş ile iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Östberg, V. (2003). Children in classrooms: Peer status, status distribution and mental well-being. *Social science & medicine*, 56(1), 17-29.
- Özen, Y. (2010). Kişisel sorumluluk bağlamında öznel ve psikolojik iyi oluş (sosyal psikolojik bir değerlendirme), *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (4): 46-58.
- Özmete, E. (2016). Evli kadınlar ve erkekler için psikolojik iyi oluş ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması. *Bilig*, (78), 361-391.
- Öztürk, Ş. C. (2019). *Matematik öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilerle ilgili karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yaklaşımları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Özyıldırım, M. (2021). *Çevrimiçi egzersizlerin yetişkin kadınların bilinçli farkındalık, mental iyi oluş ve beden imajı üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: T.C. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi.
- Polat, M. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile yaratıcılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman: T.C. Adıyaman Üniversitesi.
- Polat, M., & Polat, İ. (2021). Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Hazırlanmış Destek Eğitim Programının Değerlendirilmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 103-123.
- Precupetu, I., Aartsen, M., & Vasile, M. (2019). Social exclusion and mental wellbeing in older Romanians. *Social Inclusion*, 7(3), 4-16.
- Pulat, S. (2021). *Takım ve bireysel sporcularda mental iyi oluş düzeylerinin araştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Samsun: T.C. Ondokuz Mayıs

Üniversitesi.

- Rogers, C. R. (1961). The process equation of psychotherapy. *American journal of psychotherapy*, 15(1), 27-45.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52(5), 141-166.
- Ryff, C.D. (1989). Happiness is everything or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1069-1081.
- Ryff, C. D., & Essex, M. J. (1992). The interpretation of life experience and well-being: the sample case of relocation. *Psychology and aging*, 7(4), 507.
- Ryff, C. D. ve Keyes, C. L. M. (1995). The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.
- Sandıkçı, M. (2014). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma düzeyleri ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarıay, S. A. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde bilim ve sanat merkezlerinin rolü: Öğretmen ve veli görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: T.C. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Sarıcaoğlu, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma düzeylerinin kişilik özellikleri ve öz-anlayış açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sawyer, M. G., Arney, F. M., Baghurst, P. A., Clark, J. J., Graetz, B. W., Kosky, R. J. ve Rey, J. M. (2001). The mental health of young people in Australia: key findings from the child and adolescent component of the national survey of mental health and wellbeing. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 35(6), 806-814.
- Sarıcaoğlu, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma düzeylerinin kişilik özellikleri ve öz-anlayış açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sokolski, D.M., Hendrick, S.S. (1999). Marital satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 26(1), 39-49.
- Spratt, J., Shucksmith, J., Philip, K., & Watson, C. (2006). Interprofessional support of mental well-being in schools: A Bourdieuan perspective. *Journal of Interprofessional Care*, 20(4), 391-402.
- Sun, Y., Liu, Y., & Tao, F. B. (2015). Associations between active commuting to school,

- body fat, and mental well-being: population-based, cross-sectional study in China. *Journal of Adolescent Health*, 57(6), 679-685.
- Sürgevil, O. (2006). *Çalışma hayatında tükenmişlik sendromu: Tükenmişlikle mücadele teknikleri*. Nobel Yayın.
- Şahin, S., A. (2020). *Kahkaha yogasının hemodiyaliz tedavisi uygulanan hastalarda plazma beta endorfin düzeyine, ağrı şiddetine ve uyku kalitesine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, F., & Kargın, T. (2013). Sınıf öğretmenlerine üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi konusunda verilen bir eğitimin öğretmenlerin bilgi düzeyine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 14(2), 1-13.
- Telef, B. B., Uzman, E. ve Ergün E. (2013). Öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş ve değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Turkish Studies*, 8 (12): 1297-1307.
- Tennant, R., Hiller, L., & Fishwick, R. (2007). The Warwick-Edinburgh mental well-being scale (WEMWBS): development and UK validation. *Health and Quality of Life Outcomes*, 5, 63.
- Tennant, R., Hiller, L., Fishwick, R., Platt, S., Joseph, S., Weich, S. Parkinson, J., Secker, J. & Stewart-Brown, S. (2007). The Warwick-Edinburgh mental well-being scale (WEMWBS): Development and UK validation. *Health and Quality of life Outcomes*, 5(1), 63. <https://doi.org/10.1186/1477-7525-5-63>.
- Tezcan, S., Coşkun, Y. (2004). Türkiy’de 20. Yüzyılın Son Çeyreğinde Kadınlarda İlk Evlenme Yaşı Değişimi ve Günümüz Evlilik Özellikleri. *Nüfus Bilim Dergisi/Turkish Journal of Population Studies*, (26), 15-34.
- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik yaşam ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (7), 1-7.
- Timur, M. (2008). Boşanma Sürecinde Olan ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tosun, T. (2020). Ergenlerde mental iyi oluş ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.
- Tunç, A., Ç. (2015). *Sporun üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı ve öznel iyi oluş düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Turhan, M. (2022). *Spor merkezlerine üye bireylerin serbest zaman doyumunu ile mental iyi oluş arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin: Mersin

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Tuzgöl, M. (2005). Öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 23 (3): 103–109.
- Tuzgöl, M. (2005). Öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 23 (3): 103–109.
- Tütüncü, M. (2012). *Yönetici ve Çalışanların Psikolojik İyi Olma ve Stres Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of personality and social psychology*, 64(4), 678. psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.64.4.678.
- Walsh, S. D., Harel-Fisch, Y., & Fogel-Grinvald, H. (2010). Parents, teachers and peer relations as predictors of risk behaviors and mental well-being among immigrant and Israeli born adolescents. *Social science & medicine*, 70(7), 976-984.
- Wright, T. A., Hobfoll, S. E. (2004). Commitment, psychological well-being and job performance: An examination of conservation of resources (COR). *Theory and job burnout. Journal of Business And Management*. 9(4): 389-406.
- Yavuz Ç. (2006). *Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğrencilerinde öznel iyi olma hali, psikiyatrik belirtiler ve bazı kişilik özellikleri: Karşılaştırmalı bir çalışma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Yıldırım, İ. (1993). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki evli bireylerin uyum düzeyleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1 (4), 23-28.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yılmaz A. (2021). *Aktif spor yapan üniversite öğrencilerinin beden memnuniyeti, mental iyi oluş ve öz güven düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan: Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

EKLER**EK 1: Kişisel Bilgi Formu**

Değerli öğretmenlerim,

Bu araştırma, Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluş düzeylerini incelemek amacıyla Yüksek Lisans Tezi kapsamında yürütülmektedir. Sorulara eksiksiz ve içtenlikle yanıt vermeniz çalışmamız açısından çok önemlidir. Vereceğiniz yanıtlar başka kişilerle kesinlikle paylaşılmayacak, araştırma amacı dışında kullanılmayacak. Soruları yanıtlarken size en uygun seçeneği, (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Katkınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Serkan YAVUZ

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı

Resim İş Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz

(1) Kadın (2) Erkek

2. Medeni Durumunuz

(1) Evli (2) Bekâr

3. Yaşınız

(1) 30 yaş altı (2) 30-39 yaş (3) 40-49 yaş (4) 50-59 yaş (5) 60 ve üstü

4. Eğitim Durumunuz

(1) Lisans (2) Yüksek Lisans (3) Doktora

EK 3: Anket İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 09/11/2021-E.26272

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim Ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : E-27250534-605.01-36150797
Konu : Anket Çalışma İzni
(Serkan YAVUZ)

03.11.2021

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığının 21/01/2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 (2020/2) sayılı Genelgesi.
b) Strateji Geliştirme Başkanlığının 15.10.2021 tarihli ve E-49614598-605.01-34781280 sayılı yazısı.
c) İnönü Üniversitesi Rektörlüğünün 06.09.2021 tarihli ve E-20021704-730.08.03-13643 sayılı yazısı.

İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Serkan YAVUZ'un, "Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mental İyi Oluşları Açısından İncelenmesi" konulu çalışmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin ilgi (b) ve ilgi (c) yazı ve ekleri incelenmiş olup Genel Müdürlüğümüzce ilgi (a) Genelge kapsamında herhangi bir sakınca görülmemiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mehmet Nezir GÜL
Bakan a.
Genel Müdür

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Varlık Mah. Esref Bıtlı Cad. No:10 Yenimahalle/Ankara

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (312) 413 30 03

Bilgi için: Gülşim SAYIN

E-Posta: ocr@meb.gov.tr

Unvan : Öğretmen

Keş Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi:

Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ffb23-b289-3426-8e41-b280 kodu ile teyit edilebilir.

EK 4: Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği Kullanım İzni

EK 5: Bilimsel Araştırma ve Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 24/09/2021-E.90674

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE ETİK KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu		
Oturum Tarihi : 24.09.2021	Oturum Sayısı : 18	Karar Sayısı : 2021/18-7
Etik Açından Uygun		
Çalışma Adı	Bilim ve sanat merkezi görsel sanatlar öğretmenlerinin "Mental iyi oluşları" açısından incelenmesi	
Araştırmacılar	Yüksek lisans Öğrencisi serkan yavuz (Yürütücü) Dr.Öğretim Üyesi Doğan Akbulut (Danışman)	
Başkan Kurul Üyesi Prof.Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Başkan Yardımcısı Kurul Üyesi Prof.Dr. Mustafa ARSLAN Kurul Üyesi Prof.Dr. Mehmet GÜNGÖR Kurul Üyesi Prof.Dr. Süleyman ÇALDAK Kurul Üyesi Prof.Dr. Nesrin SIS Kurul Üyesi Prof.Dr. Mehmet ÜSTÜNER Kurul Üyesi Prof.Dr. Lütüye ÖZDEMİR Sekreter Hatice CİHAN Sekreter Pınar ÖZBAY		

E-İmzalıdır.
Etik Kurul Başkanı
Hüseyin Suphi ERDEM

**Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak doğrulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=3837&eD=BSVLLDK62T&eS=90674> adresinden yapılabilir.**